

Uradni list

Evropske unije

C 257



Slovenska izdaja

Informacije in objave

Letnik 66

21. julij 2023

Vsebina

I Resolucije, priporočila in mnenja

MNENJA

Odbor regij

155. plenarno zasedanje OR, 24. 5. 2023–25. 5. 2023

2023/C 257/01	Mnenje Evropskega odbora regij – Neškodovanje koheziji – Horizontalno načelo, da je povečevanje kohezije krovni cilj in vrednota EU	1
2023/C 257/02	Mnenje Evropskega odbora regij – Pripravljenost na krize in krizno upravljanje: krepitev odpornosti Unije, njenih regij in mest	6
2023/C 257/03	Mnenje Evropskega odbora regij – Vmesni pregled večletnega finančnega okvira: stališče regionalne in lokalne ravni	12
2023/C 257/04	Mnenje Evropskega odbora regij – Odprava dolgotrajne brezposelnosti: lokalni in regionalni vidik . .	18
2023/C 257/05	Mnenje Evropskega odbora regij – Zakonodajni okvir za trajnostne prehranske sisteme	23

III Pripravljalni akti

Odbor regij

155. plenarno zasedanje OR, 24. 5. 2023–25. 5. 2023

2023/C 257/06	Mnenje Evropskega odbora regij – Akt o interoperabilni Evropi	28
---------------	---	----

SL

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

MNENJA

ODBOR REGIJ

155. PLENARNO ZASEDANJE OR, 24. 5. 2023–25. 5. 2023

Mnenje Evropskega odbora regij – Neškodovanje koheziji – Horizontalno načelo, da je povečevanje kohezije krovni cilj in vrednota EU

(2023/C 257/01)

Poročevalec:	Michiel RIJSBERMAN (NL/Renew Europe), regionalni minister pokrajine Flevoland
Referenčna dokumenta:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o osmem kohezijskem poročilu: Kohezija v Evropi do leta 2050 COM(2022) 34 final Commission Staff Working Document Cohesion in Europe towards 2050 accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the 8th Cohesion Report: Cohesion in Europe towards 2050 SWD(2022) 24 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ (OR),

1. pozdravlja vključitev načela neškodovanja koheziji v osmo kohezijsko poročilo, v skladu s katerim to načelo pomeni, „da noben ukrep ne sme ovirati procesa konvergence ali prispevati k regionalnim razlikam“⁽¹⁾, a obžaluje, da poročilo ne vsebuje globljih spoznanj, da bi bolje razumeli težave (škodovanje koheziji), in možnih rešitev;
2. poudarja pomen kohezije kot temeljne vrednote Evropske unije in horizontalnega cilja, ki ga Evropski odbor regij v celoti podpira. Poudarja, da se je konvergenca ustavila zaradi nedavnih kriz, ki so prizadele zlasti najranljivejše državljane; vztraja, da je treba v okviru prihajajočih evropskih volitev preprečiti nastanek ugodnih razmer za populizem in ekstremizem;

⁽¹⁾ Glej stran 30 osmega poročila o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji z naslovom Kohezija v Evropi do leta 2050 (http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/cohesion-report/).

3. se zahvaljuje Evropskemu parlamentu ⁽²⁾, ker je pozval, naj bo Evropski odbor regij vključen v izvajanje in oblikovanje načela neškodovanja koheziji, ter poziva Evropsko komisijo, naj pri nadaljnjem razvoju omenjenega načela upošteva predloge iz tega mnenja;
4. poudarja, da je Svet v svojih sklepih o osmem kohezijskem poročilu pozval k splošni ozaveščenosti glede načela neškodovanja koheziji v vseh politikah in pobudah Unije ter pri izvajanju notranjega trga, vključno s pravili o državni pomoči;
5. želi spomniti, da bi morali evropske politike in ukrepi ter gospodarske politike držav članic v skladu s členom 175 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) prispevati k vsesplošnemu skladnemu razvoju Unije ter njeni socialni, ekonomski in teritorialni koheziji. Vztraja, da si je treba za doseganje tega cilja prizadevati tudi v okviru drugih politik EU, čeprav ima pri spodbujanju kohezije ključno vlogo kohezijska politika EU. Ugotavlja, da trenutno ni mehanizmov za to;
6. od Evropske komisije, Evropskega parlamenta, Sveta in držav članic zahteva, naj poskrbijo, da načelo neškodovanja koheziji ne bo zgolj na papirju, temveč se bo dejansko izvajalo;
7. opozarja Komisijo, da to načelo še zdaleč ni pripravljeno, da bi se uporabljalo kot orodje za kohezijo, ter da bi lahko samo po sebi ogrozilo namen kohezijske politike. Glavno orodje za skladni razvoj Unije in vseh regij je in bi morala ostati kohezijska politika;
8. predlaga, naj se načelo neškodovanja koheziji razlaga široko in zajema vse evropske politike s prostorskim učinkom, pa tudi ustrezne nacionalne politike, ter vključuje obveznost spoštovanja kohezijskih načel partnerstva in upravljanja na več ravneh;
9. predlaga, naj Komisija v obrazložitvenem memorandumu k **vsaki predlagani pobudi določi zavezujoče pravilo „upoštevaj ali pojasni“ v zvezi z načelom neškodovanja koheziji**;
10. poziva Komisijo, naj v okviru **evropskega semestra** pripravi analizo kohezijskih vidikov, zlasti s priložo k poročilom o posameznih državah, ki bi se nanašala na ekonomsko in socialno uspešnost na regionalni ravni; še koristneje bi bilo, če bi pripravila oceno trenutnega stanja kohezije na ravni NUTS2 v državah članicah ter vanjo vključila analizo obstoječih politik ter pojasnila stanje in možne ukrepe za odpravo regionalnih razlik;

Načini škodovanja koheziji

11. priznava, da je zaradi številnih vrst razlik in odsotnosti podatkov o pozitivnih in negativnih učinkih politik v naših regijah in mestih težko poglobljeno razumeti škodo za kohezijo ter predlagati izvedljive rešitve;
12. poudarja, da poleg kohezijske politike **k procesu konvergence prispevata tudi zasnova in izvajanje nekaterih politik EU, medtem ko ga nekatere druge politike morda ovirajo**; poudarja, da imajo lahko poleg politik financiranja velik vpliv tudi **regulativne pobude** ali trgovinski sporazumi, ki lahko ustvarijo ovire za razvoj manj razvitih regij, tudi če se zdi, da ne zadevajo prostorskega vidika;
13. opozarja na primer, da rahljanje **pravil o državni pomoči** pogosto bolj koristi državam članicam, ki so bolj razvite;
14. meni, da bi bilo mogoče bolje izkoristiti potencial **sinergij med skladi EU** s teritorialno razsežnostjo;
15. poudarja, da lokalne in regionalne oblasti kljub številnim poenostavitvam, ki jih je uvedla Komisija, zaradi **zapletenosti skladov EU** in pravil za njihovo uporabo še vedno težko izkoristijo programe EU;
16. poudarja, da je **omejena zmogljivost lokalnih in regionalnih akterjev, da dostopajo do možnosti financiranja** in izvajajo projekte, tudi posledica odsotnosti tehničnih znanj in spretnosti ali sposobnosti zagotavljanja pričakovanega sofinanciranja; zato poziva Evropsko komisijo, naj z ukrepi za krepitev zmogljivosti podpre zlasti države članice z nizko stopnjo črpanja sredstev;

⁽²⁾ Poročilo A9-0210/2022 o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji v EU: osmo poročilo o koheziji (2022/2032(INI)).

17. se strinja s stališčem iz resolucije Evropskega parlamenta o osmem poročilu o koheziji, da je izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost zelo centralizirano in da ni bilo dovolj posvetovanj z regijami in občinami ⁽³⁾;

18. obžaluje, da mehanizem za okrevanje in odpornost ne vključuje obveznosti, v skladu s katero bi morale države članice poročati o porazdelitvi sredstev po različnih regijah; se zavzema za boljše informacije in preglednost glede dodeljevanja sredstev in poziva, naj se prihodnji naložbeni programi izvajajo na lokalni ali regionalni ravni;

19. poudarja, da morajo organi upravljanja zaradi različnih programov in skladov EU, ki se izvajajo vzporedno, kot so mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF), REACT-EU, Sklad za pravični prehod (SPP), Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Evropski socialni sklad plus (ESS+), upoštevati različna pravila in naloge izvrševanja, kar povzroča negotovost in upočasnjuje začetek izvajanja nekaterih programov;

20. obžaluje, da ni jasnega pregleda nad skupnim vplivom velikega števila predpisov EU, tako splošnim kot medsebojnim. Poudarja, da to omejuje možnost sprejemanja povezanih prostorskih odločitev in otežuje izvajanje posameznih predpisov ter da je treba pri lažšanju energetskega prehoda (z naložbami v na primer omrežja za ogrevanja/sončne panele), ozelenitvi (npr. z drevesi) okolja, zagotavljanju trajnostne mobilnosti in gradnji zadostnega števila trajnostnih stanovanj sprejemati odločitve;

21. opozarja, da bi lahko **celo v okviru kohezijske politike** nastala nenamerna škoda, ki bi zmanjšala učinkovitost te politike; nacionalne oblasti manj razvitim regijam in regijam v prehodu morda ne bodo dodelile najvišjih možnih sredstev, zaradi česar bo proces konvergence oviran. Prosi Komisijo in države članice, naj optimizirajo uporabo finančnih sredstev za kohezijsko politiko v manj razvitih regijah in regijah v prehodu, tudi v okviru prihajajočega vmesnega pregleda programov za obdobje 2021–2027;

22. ugotavlja, da bi bila kohezija lahko ogrožena tudi, ker se **sredstva za kohezijsko politiko sistematično uporabljajo za odzivanje na aktualne krize**; poudarja, da to morda res prispeva k preprečevanju dodatnega **povečevanja razlik**, vendar bi bilo treba v okviru vsakega instrumenta za odziv na krizo še vedno upoštevati kohezijska načela načrtovanja programov na podlagi dokazov, partnerstva in upravljanja na več ravneh;

23. poudarja, da OR nasprotuje vsem poskusom centralizacije programov EU in ne bo sprejel nadaljnega neupoštevanja lokalne in regionalne ravni v prihodnjih programih EU. Poudarja, da se je skupno upravljanje izkazalo za uspešno in da se ga ne bi smelo spodkopavati s centralno upravljanimi programi;

Izvajanje načela z okrepljeno predhodno oceno ter vmesnim, stalnim in naknadnim ocenjevanjem teritorialnih učinkov vseh ustreznih politik EU

24. poudarja, da osmo kohezijsko poročilo vsebuje poziv k okrepitvi ocen teritorialnega učinka in preverjanja učinkov ukrepov na podeželje, „da bi se bolje upoštevale potrebe in posebnosti različnih območij EU“; pozdravlja, da je Svet v svojih sklepih o osmem kohezijskem poročilu Evropsko komisijo spodbudil, naj razmisli o vključitvi ocen teritorialnega učinka (teritorialno preverjanje) v ustrezne politike EU tako v njihovi fazi zasnove kot v fazi ocenjevanja;

25. poudarja, da je potrebno **sistematično predhodno ocenjevanje morebitnih različnih teritorialnih učinkov** vseh novih politik EU s teritorialno razsežnostjo na vse vrste regij, in sicer v fazi njihove zasnove, saj je to najučinkovitejše orodje za izvajanje načela neškodovanja koheziji v praksi;

26. poudarja, da Medinstitucionalni sporazum o boljši pripravi zakonodaje iz leta 2016 zavezuje Evropsko komisijo, Evropski parlament in Svet k izvajanju ocen učinka, če je le mogoče, pri čemer naj bi se posebna pozornost namenila teritorialnim učinkom; meni, da je sveženj Evropske komisije za boljše pravno urejanje ⁽⁴⁾ iz leta 2021 okvir za ocenjevanje teritorialnih učinkov, a obžaluje, da so zaradi določbe, v skladu s katero bi morale biti ocene učinka sorazmerne po svojem obsegu in poudarku, teritorialni učinki v praksi v teh ocenah pogosto zelo omejeno obravnavani ali podcenjeni. Želi spomniti, da se je Evropska komisija v zadnjih letih večkrat zavezala ⁽⁵⁾ k okrepitvi ocen teritorialnega učinka;

⁽³⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Poročilo o pregledu izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost (UL C 157, 3.5.2023, str. 12).

⁽⁴⁾ Boljše pravno urejanje: smernice in gradivo.

⁽⁵⁾ Glej sporočili Evropske komisije *Dolgoročna vizija za podeželska območja EU (2021)* in *Postavljanje ljudi na prvo mesto, zagotavljanje trajnostne in vključujoče rasti, izkoriščanje potenciala v najbolj oddaljenih regijah EU (2022)*.

27. zato priporoča, naj se ocena morebitnih različnih teritorialnih učinkov in negativnih učinkov na kohezijo v **gradivu za boljše pravne urejanje Evropske komisije** okrepi na več načinov, in sicer:

- z vključitvijo vprašanja, ki bi se glasilo na primer „Ali pobuda ovira proces konvergence ali prispeva k regionalnim razlikam?“, na seznam vprašanj v okviru orodja za boljše pravno urejanje št. 18;
- z **uvvedbo obveznega preverjanja potrebe po oceni teritorialnega učinka** v okviru orodja za boljše pravno urejanje št. 34, da bi ugotovili, ali je takšna ocena potrebna, in z dajanjem velike prednosti orodju za hitro oceno teritorialnih učinkov (TIA Quick Check) Evropskega omrežja za spremljanje prostorskega razvoja in kohezije (ESPON) pred javnim posvetovanjem za ocenjevanje morebitnih teritorialnih učinkov, saj navedeno orodje temelji na kombinaciji strokovne presoje in kvantitativnih teritorialnih podatkov, ki so na voljo za vse regije EU;
- z izdajo priporočila, naj se v okviru posvetovanj z deležniki izrecno obravnavajo vidiki teritorialne kohezije, kar bi bilo mogoče doseči bodisi tako, da se v javno posvetovanje vključi poziv k predložitvi dokazov in/ali nabor vprašanj, bodisi s ciljno usmerjenimi posvetovanji, s katerimi bi dosegli regionalne in lokalne oblasti ter jih opozorili, da je treba ciljne skupine na oddaljenih in podeželskih območjih, kjer je splet slabše dostopen, morda nagovoriti prek posebnih kanalov;
- z uvedbo **obveznosti poročanja o oceni morebitnih različnih teritorialnih učinkov in morebitne škode za kohezijo v poročilu o oceni učinka**, podobno kot to velja za načelo, da se ne škoduje bistveno, v zvezi z vplivi na okolje; v ocenah učinka bi moralo biti jasno navedeno, ali bo prišlo do vpliva na kohezijo EU in kakšni bi lahko bili kompromisi med kohezijo in drugimi cilji;
- z vključitvijo posebnega obveznega dela v obrazložiteni memorandum, v katerem bi bilo pojasnjeno, kako je v pobudi upoštevano načelo neškodovanja koheziji, in sicer na podlagi **pravila „upoštevaj ali pojasni“**: Komisija bi morala bodisi dokazati, da izvajanje zadevne pobude ne ovira kohezije v Uniji (je skladno z načelom neškodovanja koheziji), bodisi pojasniti, zakaj je morebitna škoda (ki bi nastala kljub blažitenim ukrepom) upravičena zaradi drugih ciljev;

28. poziva Komisijo, naj s pomočjo Skupnega raziskovalnega središča (JRC) in ESPON dodatno razvije modele in metode v zvezi z ocenami teritorialnega učinka;

29. poziva Komisijo, naj vzpostavi zmogljivosti za posebno službo, ki bi generalnim direktoratom pomagala pri pripravi ocen teritorialnega učinka, in za obvezno usposabljanje na tem področju za vse uradnike Evropske komisije, ki se ukvarjajo z ocenami teritorialnega učinka;

30. ponovno poziva, naj se v Odbor za regulativni nadzor vključi stalni član, ki bi ga imenoval OR in bi skrbel za upoštevanje teritorialnega vidika v politikah EU;

31. je pripravljen pomagati Komisiji pri pripravi ocen teritorialnega učinka; ponuja zlasti pomoč pri oblikovanju ustreznih vprašanj za lokalne in regionalne oblasti v okviru posvetovanj, ki jih organizira Komisija, in pri iskanju strokovnjakov na lokalni in regionalni ravni, ki bi lahko sodelovali na delavnicah Komisije o ocenah teritorialnega učinka;

32. poudarja, da bi Evropski odbor regij lahko imel močnejšo vlogo pri izvajanju agende EU za boljše pravno urejanje, na primer tako, da bi izvajal ocene teritorialnega učinka politik EU, ki bi lahko škodovale koheziji, za kar bi sicer potreboval dodatna sredstva;

33. vztraja, da je bi bilo treba načelo neškodovanja koheziji izvajati **tudi v fazi ocenjevanja** (predhodnega, vmesnega in stalnega), in sicer s spremljanjem in ocenjevanjem učinka sektorskih politik EU na kohezijo, da se to načelo ne bi uporabljalo kot enkratna obveznost zaradi formalne izpolnitve zahteve v okviru predhodne ocene;

34. v zvezi s tem predlaga, da se v sveženj Evropske komisije za boljše pravno urejanje vključi priporočilo, naj se v ocenjeni zakonodaji ali programih obravnavajo morebitni neposredni učinki na kohezijo ali (ne)skladnosti s kohezijsko politiko; poročila (enakovredna kohezijskemu poročilu), pripravljena v okviru sektorskih politik, bi morala vsebovati del, posvečen kohezijskim učinkom;

35. želi spomniti, da mreža RegHub s posvetovanji z deležniki prinaša dodano vrednost ocenjevanju zakonodaje EU, ki se izvaja; ponovno poziva, naj se v celoti izkoristijo platforma Pripravljeni na prihodnost, mreža RegHub in OR, da Komisija dobi natančne dokaze o učinkih na lokalni in regionalni ravni;

36. poudarja, da so na lokalni in regionalni ravni na splošno potrebni **podatki in statistična orodja**, s katerimi bi podprli predhodno oceno in naknadno ocenjevanje učinkov politik/instrumentov na kohezijo; poudarja, da bi morali kazalniki in celoviti indeksi (ne le BDP na prebivalca), kot je indeks družbenega napredka EU ali indeks regionalne konkurenčnosti, odražati vse vidike skladnega razvoja, saj se lahko pojavijo novi viri razlik; poziva, naj se Eurostatu in Skupnemu raziskovalnemu središču dodeli več sredstev za razvoj opazovalnih skupin za mesta in podeželje; poziva države članice, naj vzpostavijo sisteme za zbiranje podatkov in informacij na lokalni ravni, da bi lahko ocenili učinek zakonodaje in politik;

Izvajanje načela z boljšim usklajevanjem politik/sredstev EU in njihovim izvajanjem oziroma izvrševanjem na nacionalni in podnacionalni ravni

37. poziva Evropsko komisijo, naj racionalizira naložbene politike in sredstva **v smislu sinergij in dopolnjevanja** za doseg zastavljenih ciljev; poziva, naj se Sklad za pravični prehod in Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja upravljata z različnimi sredstvi v okviru iste uredbe o skupnih določbah;

38. poudarja, da je treba povečati **sinergije med kohezijsko politiko in programom Obzorje Evropa**, s čimer bi okrepili raziskovalne in inovacijske zmogljivosti za raziskave in inovacije v vseh regijah EU, kar bi EU omogočilo konkuriranje na globalni ravni z naložbami v regionalno odličnost ter bi lahko bila rešitev za regije s srednjimi dohodki, ki so se znašle v razvojni pasti;

39. poziva Evropsko komisijo, naj pri upravljanju sredstev EU upošteva stopnjo razvoja regij in potencial za zmanjšanje regionalnih razlik, ne zgolj BDP;

40. spodbuja **nacionalne vlade, naj izvajajo sistematične predhodne ocene teritorialnega učinka**, da v nobeni nacionalni politiki ne bi bil prezrt prostorski vidik, pri čemer naj uporabijo spoznanja, pridobljena v okviru pilotnega ukrepa iz teritorialne agende 2030 z naslovom *Understanding how sector policies shape spatial (im)balances* (Kako sektorske politike vplivajo na prostorska (ne)ravnovesja);

41. poudarja, da morajo države članice poskrbeti za komunikacijo med različnimi ministrstvi, agencijami in organi upravljanja ter njihovo usklajevanje, da bi čim bolj izkoristile potencialne sinergije in dopolnjevanja med različnimi politikami ter tokovi financiranja, zato da se ti ne prekrivajo ali škodujejo koheziji;

42. ponovno poziva države članice in Evropsko komisijo, naj v mehanizem za okrevanje in odpornost ter njegovega morebitnega naslednika neposredno vključijo pristop kohezijske politike, ki temelji na strateškem načrtovanju programov na podlagi dokazov, upravljanju na več ravneh in partnerstvu;

43. poudarja, da je za kohezijo na lokalni in regionalni ravni potrebno partnersko sodelovanje med različnimi ravnmi upravljanja ter usklajevanje izvajanja različnih politik/instrumentov EU;

44. poziva države članice, naj vse svoje regije, ki zaostajajo v razvoju, podprejo pri krepitevi upravnih zmogljivosti ter spodbujajo razvoj znanj in spretnosti, da bi lahko v celoti izkoristile programe EU.

V Bruslju, 24. maja 2023

Predsednik
Evropskega odbora regij
Vasco ALVES CORDEIRO

Mnenje Evropskega odbora regij – Pripravljenost na krize in krizno upravljanje: krepitev odpornosti Unije, njenih regij in mest

(2023/C 257/02)

Poročevalec: Christophe CLERGEAU (FR/PES), član regionalnega sveta, Dežela Loire

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ (OR),

Pripravljenost – nov pristop k pripravi na tveganja in krize

1. meni, da ne vemo, katere krize bodo v prihodnosti prizadele Evropo, njena mesta, departmaje in regije, lahko pa vemo, kdo bodo njihove žrtve. Krize nimajo upravnih meja, zato je potreben pristop na več ravneh, ki vključuje vse občinske institucije, vmesne lokalne organe (pokrajine, departmaje itd.) in regionalno raven. Da bi se žrtvam izognili, moramo razviti nov odnos do tveganj in kriz ter nov pristop k predvidevanju, ki bo temeljil na varnosti, zdravju in dobremu počutju ljudi. To je vsebina tega mnenja;
2. ugotavlja, da je bila glavna značilnost kriz v zadnjih letih njihov nenaden pojav in nepredvidljiv potek. Nesreče in ekstremne dogodke, povezane s podnebnimi spremembami, je bilo mogoče in nujno pričakovati in predvideti, njihove razsežnosti in ponavljanja pa presegajo vsa predvidevanja. Kriza zaradi COVID-19 in vojna v Ukrajini ter s tem povezano trpljenje ljudi pričajo o novih vrstah nepredvidljivih in obsežnih kriz. Pri vseh teh pojavih celoviti preventivni pristopi, da bi se izognili znanim in verjetnim tveganjem, ali previdnostno načelo, s katerim naj bi preprečili pojav resnih novih tveganj z nepopravljivimi posledicami za zdravje ljudi ali okolje, ne zadostujejo več;
3. meni, da se mora Evropa zdaj usmeriti v pripravljenost, tj. v kolektivno sposobnost odzivanja družbe na prihodnja tveganja ter krize in nesreče z vidika kohezije in solidarnosti. Pri pripravljenosti je poudarek na državljanski, socialni in človeški razsežnosti, dostopu do storitev in kakovosti podpore za ljudi. Krize in nesreče najbolj prizadenejo najranljivejše. To je eno od spoznanj iz krize zaradi COVID-19;
4. meni, da mora celostni pristop k odpornosti vključevati dva elementa: razvoj zmogljivosti družbe za izvedbo potrebnih sprememb zaradi ekonomskih, družbenih in teritorialnih neenakosti, podnebnih sprememb in zelenega prehoda, pa tudi razvoj zmogljivosti za odgovor na ranljivost družbe na tveganja, krize in nesreče, kar pomeni ustrezno pripravljenost;
5. predlaga razlikovanje med ranljivostmi, povezanimi z znanimi tveganji, zlasti okoljskimi, demografskimi in industrijskimi, ter ranljivostmi, povezanimi z neznanimi tveganji, ki so lahko posledica podnebnih sprememb, zdravstvenih kriz ali človekove dejavnosti. Teh šibkih točk ni mogoče odpraviti niti z najbolj popolnimi načrti upravljanja. Spopadanje zlasti z drugo vrsto ranljivosti zahteva razvoj novega odnosa do tveganj in kriz ter kolektivne zmogljivosti na spoprijemanje z negotovostjo in nesrečami;
6. poziva, naj analiza družbene in teritorialne ranljivosti postane ena od političnih prednostnih nalog EU, kajti brez ustreznih informacij se družba težko pripravi. Samo z zavedanjem in razumevanjem teh ranljivosti se bo mogoče ustrezno odzvati na evropski in nacionalni ravni, predvsem pa v vseh naših mestih, departmajih in regijah. Treba se je izogibati preveč splošnemu pristopu k ranljivostim na preširokem geografskem območju in se zavzemati raje za lokalni pristop, ki ljudem omogoča natančno obravnavo resničnega stanja, v kakršnem ljudje živijo;
7. priznava, da so politike civilne zaščite v prvi vrsti v pristojnosti držav članic, vendar ugotavlja, da dejavnosti preprečevanja, priprav in pomoči zelo pogosto izvajajo lokalni akterji ter mesta in departmaji (pokrajine itd.), ki običajno imajo to pristojnost, ob podpori regij. Zato morajo biti ti organi tesno vključeni v njihovo oblikovanje, izvajanje in spremljanje ter jim je treba zagotoviti ustrezna sredstva, tako finančna kot pravna, v skladu z načelom aktivne subsidiarnosti in s pristopom upravljanja na več ravneh, ki vključuje vse teritorialne ravni;

8. poudarja, da je treba okrepiti zmogljivosti mest in regij za zagotavljanje storitev, ki jih potrebujejo ljudje, tudi v času krize. Eden glavnih načinov za doseg tega je povečanje skupne zanesljivosti oskrbe po vsej Evropi. To pa zahteva opredelitev kritičnih odvisnosti, proizvodnjo večine osnovnih proizvodov in storitev v Evropi ter ohranitev mehanizmov enotnega trga za povečanje zanesljivosti oskrbe s surovinami, materiali in hrano. Okrepiti je treba tudi kritično infrastrukturo, da se med krizami ohranijo pogoji za življenje;

Umestitev analize ranljivosti v središče prihodnje kohezijske politike

Indeks in preglednica kazalnikov za boljše razumevanje in upoštevanje tveganj, povezanih s teritorialnimi ranljivostmi in ranljivostmi prebivalstva

9. pozdravlja, da bo Skupno raziskovalno središče (JRC), tj. njegova enota za obvladovanje tveganja, razvila indeks ranljivosti ⁽¹⁾, ki bo združeval okoljsko, teritorialno, gospodarsko in družbeno razsežnost. Upa, da ima JRC polno politično in finančno podporo za to;

10. poudarja pomen družbene razsežnosti ranljivosti, ki je prepogosto pozabljena ali zanemarjena, čeprav je ključni element odpornosti. Vsakršna analiza ranljivosti bi morala v celoti vključevati vprašanja dostopa do ljudi, socialne podpore in dostopa ranljivih oseb do zdravstvenega sistema in socialnih storitev ter zmanjšanja digitalnega razkoraka in izboljšanja digitalne dostopnosti. OR poudarja ranljivost manjšin, žensk, revnih, starejših in invalidov, ljudi s kroničnimi boleznimi ter socialno ranljivost najbolj oddaljenih regij ter otoških in izoliranih območij, ki so v boju proti podnebnim spremembam v prvih vrstah;

11. podpira prizadevanja JRC za izboljšanje kakovosti podatkov in indeksa ranljivosti ter željo po tesnejšem sodelovanju med JRC, drugimi generalnimi direktorati Komisije in državami članicami na tem področju, potrjuje koristnost uporabe tega indeksa na vseh podnacionalnih ravneh – NUTS 2, NUTS 3 in zlasti na lokalni ravni – ter ponovno poziva k objavi preglednice ranljivosti, ki bi omogočila prikaz dejanskega stanja na posameznem območju; zato priporoča, naj države članice ter lokalne in regionalne oblasti vlagajo v ocenjevanje tveganja, zlasti z vidika ranljivosti, in objavljajo rezultate tega dela, da bi okrepile obvladovanje tveganja v Evropski uniji;

12. opozarja, da morajo podatki učinkovito opisati najranljivejše prebivalstvo, kar pomeni, da je treba imeti nezbirne podatke in jih navzkrižno preveriti, da se poudarijo posebne razmere (npr. revščina žensk), poleg tega pa morajo podatki pričati o težavah z dostopom do storitev;

13. meni, da se je treba namesto iskanja popolnega kazalnika osredotočiti na njegovo preskušanje kot orodja za sprejemanje odločitev; pozdravlja dejstvo, da se je več organizacij v EU odločilo za to, in poziva k uvedbi pilotnega programa, ki bi povezal mesta, departmaje in regije, ki želijo preizkusiti kazalnik ranljivosti, da bi ugotovili, kakšno je dojetje stanja na lokalni ravni ter ustrezno usmerili svoje politike in naložbe;

14. predlaga, da bi JRC začel oblikovati evropsko platformo za izmenjavo na podlagi celostnega pristopa k ranljivostim, predvidevanju, pripravljenosti in obvladovanju tveganj in kriz, ki bi vključevala evropske institucije, države članice, lokalne in regionalne oblasti ter deležnike; platformo bi lahko oblikovali na podlagi izkušenj s platformami pametne specializacije, financirala pa bi se iz programa Interreg Europe. Opirala bi se zlasti na mrežo znanja za evropsko civilno zaščito ⁽²⁾, ki jo je treba prav tako podpirati in razvijati;

15. je pripravljen spodbujati mesta, departmaje in regije k sodelovanju v vseh teh pobudah;

16. spodbuja oblikovanje evropske mreže državljskih gibanj in nevladnih združenj, ki se ukvarjajo s preprečevanjem in obvladovanjem tveganj in kriz ter s pripravo družbe na njihovo obvladovanje; poziva Komisijo, naj to pobudo podpre in pomaga pri njeni izvedbi. Zato je skupaj z mrežo znanja za evropsko civilno zaščito pripravljen prispevati k oblikovanju te mreže in v sodelovanju z Uradom OZN za zmanjševanje tveganja nesreč (UNDRR) in Evropsko komisijo vsako leto organizirati dogodek, na katerem bi se zbrali vsi akterji;

⁽¹⁾ <https://drmkc.jrc.ec.europa.eu/risk-data-hub/#/vulnerability-in-europe>.

Indeks ranljivosti omogoča več kot delo JRC v okviru „pregleda odpornosti“, ki predstavlja širši pristop k sposobnostim prilagajanja in predvidevanja družb (https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report/resilience-dashboards_en).

⁽²⁾ <https://civil-protection-knowledge-network.europa.eu/about-knowledge-network>

Odpravljanje ranljivosti – nova prednostna naloga kohezijske politike

17. želi poudariti, da so nedavne krize pokazale, da lahko ranljivosti območij in prebivalstva povzročijo nove in velike neenakosti na področju zdravja in dobrega počutja, zato bi moralo postati obravnavanje družbenih in teritorialnih ranljivosti politična prednostna naloga kohezijske politike; to pomeni, da bi okrepili socialno razsežnost kohezijske politike ter se poleg zaposlovanja in usposabljanja osredotočili tudi na vključevanje in dostop do zdravstvenih in socialnih storitev. S tem bi kohezijsko politiko tudi približali državljanom;

18. meni, da je razvoj indeksa in preglednice ranljivosti območij bistvenega pomena za začetek politične razprave o odzivih na ranljivosti v okviru prihodnje kohezijske politike, ki bi morala v vseh svojih sestavnih delih upoštevati tudi podatke o ravni NUTS 3, da bi imela bolj ciljno usmerjen, jasen in učinkovit pristop;

19. priporoča previdnost pri uporabi indeksa ranljivosti kot orodja za odločanje o porazdelitvi sredstev kohezijske politike, vendar poudarja potrebo po intenzivnejšem ukrepanju kohezijske politike v najbolj ranljivih regijah;

20. predlaga, naj se odpornost na krize in obravnava socialnih in teritorialnih ranljivosti opredelita kot programska os kohezijske politike in naj se uvede dodatno financiranje za posebej ranljive regije in departmaje, ki želijo v okviru kohezijske politike veliko vlagati v odpravo ranljivosti;

21. meni, da je kohezijska politika sicer lahko in bi morala biti orodje za doseg pripravljenosti, vendar ne more kriti škode ob večjih nesrečah; poleg tega meni, da je nova rezerva za solidarnost in nujno pomoč še vedno bolj osredotočena na takojšnje odzivanje na nesreče in pandemije kot na odpravljanje njihovih posledic; zato predlaga, naj se preuči možnost stalnega mehanizma za pomoč pri odpravljanju večjih posledic nesreč na določenem območju;

22. predlaga, naj evropski programi financiranja, kot so Interreg, Obzorje Evropa in Erasmus+, spodbujajo razvoj projektov medregionalnega sodelovanja, ki bi jih bilo treba zasnovati glede na geografske razmere na različnih območjih in s katerimi bi omogočili sodelovanje s tretjimi državami. Gre za projekte na področju odpornosti na krize in odpravljanja ranljivosti, zlasti s čezmejnimi pristopom k tveganjem in krizam, kar bi lahko v konkretnih primerih močno prispevalo k zblizovanju različnih praks držav članic. Za to bi bila verjetno nujno potrebna posebna komponenta Interreg in instrument kot je EZTS;

23. priznava, da so se instrumenti na ravni EU sicer izkazali za zelo koristne, vendar bi bilo mogoče storiti več za premagovanje pravnih in upravnih izzivov čezmejnega sodelovanja. Odprava ovir za čezmejno sodelovanje bi zagotovila tudi večjo evropsko solidarnost; v zvezi s tem poziva Evropsko komisijo, naj ponovno začne postopek sprejemanja evropskega čezmejnega mehanizma;

Prehod z obvladovanja tveganj na skupno dojetje tveganj – priprava Evrope in njenih regij na krize in nesreče

24. ugotavlja, da so od krize zaradi COVID-19 evropske politike na področju civilne zaščite in javnega zdravja vse bolj aktivne. Pojavile so se številne pobude, vključno z RescEU in Organom za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere (HERA). Evropski odziv na vojno v Ukrajini je privedel do celovitega odziva v podporo civilnemu prebivalstvu, ki je poudaril človeško in socialno razsežnost kriznega upravljanja. OR želi, da bi prednost namenjali ne samo še vedno aktualnemu kriznemu upravljanju, temveč tudi pripravljenosti, tj. preprečevanju tveganj, pripravljenosti na krize ter širjenju skupnega dojetja tveganj in kriz v Evropi;

25. poudarja osrednjo vlogo Centra za usklajevanje nujnega odziva pri usklajevanju evropskih odzivov na krize, zlasti na vojno v Ukrajini in potres v Turčiji. Obvladovanje teh kriz je pokazalo človeško in socialno razsežnost kriznega upravljanja. Zato Evropski odbor regij želi, da bi prednost namenjali ne samo še vedno aktualnemu kriznemu upravljanju, temveč tudi pripravljenosti, tj. preprečevanju tveganj, pripravljenosti na krize ter širjenju skupnega dojetja tveganj in kriz v Evropi;

Cilji EU glede odpornosti na nesreče

26. pozdravlja priporočilo in sporočilo Komisije o ciljih EU za odpornost na nesreče in se strinja s splošnimi načeli, ki povzemajo številne predloge iz prejšnjih mnenj, pozdravlja večje upoštevanje lokalnih in regionalnih razmer ter poudarja pomen lokalnih in regionalnih vodilnih pobud; je prepričan, da bo ta okvir, četudi ni zavezujoč, izboljšal usklajevanje praks v različnih državah članicah in s tem tudi pripravljenost na krize, ter izraža željo, da bi bil tesno vključen v forum civilne zaščite leta 2024, ki bo priložnost za prvi pregled in prilagoditev teh ciljev;

27. spodbuja regije, naj izkoristijo nove priložnosti za sodelovanje v pobudah in financiranju projektov, zlasti v okviru cilja 2 „Priprava“ in vodilne pobude „PreparEU“ (bodimo pripravljeni); namerava prispevati k boljšemu vključevanju lokalnih in regionalnih oblasti v evropsko mrežo znanja na področju civilne zaščite;

28. vendar obžaluje, da sta ti objavi še vedno del mehanizma EU na področju civilne zaščite in ne dajeta celovitejšega vpogleda v ranljivost in odpornost Evrope ter njenih mest in regij na krize;

29. pozdravlja uvedbo stresnih testov za odpornost operativnih centrov za izredne razmere, poziva, naj se to razširi na nacionalne, regionalne in lokalne sisteme za opozarjanje na krize in njihovo obvladovanje, ter predlaga, naj se pri stresnih testih bolje upoštevajo vsi dejavniki ranljivosti, vključno s socialnimi in teritorialnimi;

30. spodbuja regije in lokalne organe k sodelovanju pri stresnih testih za scenarije, ki ustrezajo lokalnemu/regionalnemu okolju tveganja. Prav tako bi lahko spodbujali k oblikovanju lokalnih/regionalnih atlasov tveganj in k ukrepom za ozaveščanje javnosti o tveganjih in pripravljenost nanje, ter dejavnosti v povezavi s prihodnjim mesecem pripravljenosti EU na krize, predlaganim v sporočilu o ciljih glede odpornosti na nesreče;

Oblikovanje skupnega dojemanja tveganj in kriz na ravni lokalnih, nacionalnih in evropskih nosilcev odločanja

31. ugotavlja, da si večina akterjev prizadeva za razvoj evropskega strateškega okvira za tveganja in krize, ki bi omogočil razvoj sistematičnega in usklajenega pristopa, ki ga trenutno ni, in da številni med njimi predlagajo ustanovitev generalnega direktorata za tveganja in krize, pristojnega za pripravljenost družb ter preprečevanje in obvladovanje tveganj in kriz, ki so posledica naših ranljivosti;

32. potrjuje, da je pri tveganjih in krizah glavni izziv sprememba miselnosti nosilcev odločanja in postopkov sprejemanja političnih odločitev. Velika večina nosilcev odločanja ni usposobljena za predvidevanje in obvladovanje kriz ter odgovor na izzive v zvezi z odpornostjo. Pomnožili so se ukrepi, osredotočeni na obvladovanje konkretnega tveganja, kar je privedlo do razdrobljenosti javnih politik na račun celostnega pogleda na odpornost, analizo socialnih in teritorialnih ranljivosti ter pripravljenost za obvladovanje neznanih tveganj. Novo kolektivno dojemanje tveganj in kriz bi bilo treba razširiti na podlagi načela pripravljenosti;

33. zato predlaga ustanovitev evropske šole za tveganja in krize, ki bi oblikovalcem politik in operativnim vodstvenim delavcem omogočila usposabljanje ter razvijala strokovne okvire in sistem priznanja kvalifikacij, da bi nastale usklajene skupnosti strokovnjakov, s čimer bi se olajšala mobilnost in vzajemno priznavanje njihovih kvalifikacij. Podpirala bi tudi stalno usposabljanje, razvijala mreže in dejavnosti za izmenjavo znanja in izkušenj, organizirala delavnice o povratnih informacijah ter oblikovanju inovativnih operativnih strategij in odzivov;

34. poudarja, da lahko svetovne krize izbruhnejo zunaj evropskega ozemlja, vendar imajo lahko posledice za katero koli državo članico EU, na primer v obliki velikega pritoka beguncev ali težav pri dostopu do osnovnih proizvodov. Prizadevati si je treba za krepitev sposobnosti predvidevanja in preprečevanja svetovnih kriz s skupnim ukrepanjem, tudi zunaj Evropske unije;

35. meni, da je ukrepanje na področjih, kjer se pojavljajo nova tveganja, v interesu EU, ker se s tem omeji njena izpostavljenost tveganjem. Ustrezni organi v EU morajo imeti na voljo sredstva za delovanje v mrežah, v katerih je OR že aktiven, s številnimi partnerskimi organizacijami (na mednarodni ravni zlasti z Uradom Organizacije združenih narodov za zmanjševanje tveganja nesreč (UNDRR), njegovo platformo za Evropo in Srednjo Azijo ter s pobudo za odpornost mest do leta 2030) in za sodelovanje pri posredovanjih zunaj meja EU skupaj z udeleženi državami, takoj ko se odkrijejo tveganja, in z uporabo znatnih sredstev. To sodelovanje bi moralo zajemati tudi fazo pripravljenosti, zlasti ukrepe za preprečevanje,

zmanjševanje ranljivosti in pripravljenost družbe na krize. Zato bi morali obstoječi mehanizmi in forumi deležnikov, kot je evropska mreža znanja na področju civilne zaščite, okrepiti partnerstva z akterji civilne družbe in lokalnimi nevladnimi organizacijami;

Odporne in proaktivne družbe za boljše obvladovanje tveganj in kriz

36. meni, da je eden od temeljev odpornosti sposobnost državljanov, da se takoj mobilizirajo in spopadejo s krizo do prihoda pomoči. To zahteva predhodno usposabljanje vseh državljanov, pripravo vseh gospodinjstev in solidarnost na lokalni ravni. Evropska unija bi zato morala sprejeti „strategijo za 72-urno obvladovanje krize“, ki bi bila prilagojena lokalnim razmeram in bi upoštevala posebnosti vseh držav in regij, na podlagi izkušenj držav, kot sta Japonska in Združene države Amerike;

37. želi potrditi dve močni prepričanji: najboljši način za spremembo miselnosti je ustrezna vzgoja otrok in mladih, za doseganje odpornosti družbe pa močna državljanska angažiranost, društva in združenja ter prostovoljstvo. V zvezi s tem OR predlaga, naj se cilji EU glede odpornosti na nesreče dopolnijo s tremi novimi vodilnimi pobudami:

- splošno, lokalnim in regionalnim okvirnim pogojem in potrebam prilagojeno izvajanje „delavnic tveganja“ (risk factories)⁽³⁾, ki obstajajo že v več državah, da bi vse otroke, stare od 6 do 10 let, usposobili, da si zastavijo pravilna vprašanja in pravilno reagirajo, da bi bili pripravljeni na tveganja in se znali odzivati nanje,
- oblikovanje evropskega okvira za usposabljanje na področju ukrepanja ob nesrečah in prve pomoči, da bi se v vseh državah izvajalo podobno usposabljanje, da bi imeli primerljiva in povsod priznana spričevala ter da bi vse mlade spodbudili, da se udeležijo tega usposabljanja pred 20. letom starosti,
- evropska kampanja spodbujanja prostovoljstva v prostovoljskih enotah in nevladnih združenjih;

38. poziva tudi k odkluku od verjetnostnih pristopov k tveganjem, ki sistematično podcenjujejo zelo velika tveganja kot v primeru epidemij, ne zadošča osredotočanje zgolj na akcijske načrte za obvladovanje znanih in verjetnih okoljskih in industrijskih tveganj, temveč bi morala vsa mesta, departmaji in regije brez izjeme sprejeti strategijo za odpornost in uvesti platformo za mobilizacijo na lokalni ravni, da bi lahko organizirali lokalne skupine za odpornost in pripravili družbo na krize, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti podpori najranljivejšim skupinam; lokalne platforme za odpornost bodo morale vključevati državljane, spodbujati interdisciplinarnost, olajšati izmenjavo podatkov in interoperabilnost, spodbujati sodelovanje, vključno s čezmejnimi, poskrbeti za nemoteno delovanje verige odzivanja na krize in krepiti odpornost na krize;

39. poziva k zelo močni mobilizaciji za obravnavo pomanjkljive digitalizacije, ki je dodatno tveganje v kriznih razmerah, saj velik del prebivalstva nima dostopa do bistvenih informacij in storitev. Poudarja, da je treba mesta in regije povezati s točkami fizičnega dostopa do informacij, pomoči in človeške podpore, ki so čim bližje prebivalstvu in delujejo v primeru krize;

RescEU in sistemi za usklajevanje odzivanja v izrednih razmerah

40. podpira vse evropske finančne naložbe za okrepitev rescEU, s katero bi povečali zmogljivost EU za hitro, celovito in avtonomno odzivanje ter okrepili njeno vlogo pri obvladovanju tveganj in nesreč;

41. pozdravlja pobudo ERCC 2.0, katere cilj je okrepiti sposobnost predvidevanja, napovedovanja in priprave medsektorskih dogodkov na ravni EU ter še naprej izboljševati sisteme zgodnjega opozarjanja in vlagati vanje, da bi zgodnje obveščanje in ozaveščenost prenesli v prakso. Priznava delo, ki ga je opravila Evropska komisija v skladu s svojim mandatom na področju sistemov zgodnjega opozarjanja na podlagi zakonodaje o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite, s katero je razvila čezmejne sisteme za odkrivanje, obveščanje in opozarjanje, kot so EFAS (evropski sistem za poznavanje poplavnih razmer), EFFIS (evropski informacijski sistem za gozdne požare) in EDO (Evropska opazovalnica za suše);

⁽³⁾ Npr. na Škotskem: <http://www.safercommunitiesscotland.org/wp-content/uploads/the-risk-factory.pdf>; na Nizozemskem: <https://www.riskfactorymwb.nl/over-ons/>.

Organ EU za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere (HERA) in evropska zdravstvena unija

42. podpira organ HERA in ukrepe, sprejete v zadnjem letu, zlasti za opredelitev zdravstvenih tveganj, opredelitev scenarijev upravljanja in zdravstvenih protiukrepov, krepitev vrednostnih verig ter zmožnost proizvodnje blaga in storitev, ki jih potrebujemo v Evropi; opozarja, da ta organ potrebuje večletno stalno politično in finančno podporo, da bi učinkovito opravljal svoje naloge;
43. priznava, da je po enem letu delovanja težko oceniti ukrepe organa HERA, vendar ponovno poziva k večji vključenosti Evropskega parlamenta, mest in regij ter družbenih akterjev v delovna telesa organa HERA, zlasti v njegov forum;
44. pozdravlja uvedbo novih pristopov, kot je „eno zdravje“, ki omogočajo, da se odpravijo ozka grla na področju zdravja ljudi, živali in okolja ter da se zdravstvene politike vključijo v skladen pristop k trajnostnemu razvoju;
45. ponovno odločno svari Komisijo in Svet pred nezadostnimi prizadevanji za okrepitev evropske proizvodnje izdelkov in zdravil, ki jih potrebujemo za spopadanje z zdravstvenimi krizami, in pred prakso javnih kupcev, ki v številnih državah dajejo prednost nizkim cenam pred proizvodnjo v Evropi ter ne upoštevajo izkušenj iz krize zaradi COVID-19;
46. predlaga, da bi bilo treba odpornost zdravstvenih sistemov, vključno z zdravstveno oskrbo na lokalni ravni in bolnišnicami, preveriti v okviru Evrope zdravja, pri čemer bi morale sodelovati države članice ter pristojne lokalne in regionalne skupnosti. To vključuje zagotavljanje kontinuitete oskrbe z zadostnimi že obstoječimi ali začasnimi sprejemnimi zmogljivostmi v času krize. OR zato poziva k izvedbi študij za oceno posledic preložene ali prekinjene oskrbe, zlasti v primerih raka, kroničnih bolezni in psihičnega zdravja, med krizo zaradi COVID-19;
47. poziva k poglobitvi razprave o uporabi zdravstvenih podatkov, da bi ugotovili, katere skupine prebivalstva so najbolj ranljive med krizo in jim olajšali socialno podporo in neprekinjeno zdravstveno oskrbo. OR se sicer zaveda etičnih in operativnih izzivov, vendar spodbuja oblikovanje „evropskega zdravstvenega podatkovnega prostora“, s katerim bi zbirali podatke, izboljšali njihovo kakovost in jih dali na voljo lokalnim javnim službam; svari pred nevarnostjo, da bi umanjkali zdravstveni podatki za velik del prebivalstva zaradi izključenosti ali digitalnega razkoraka;

Medsektorski pristop k ranljivosti, pripravljenosti na krize in kriznemu upravljanju

48. predlaga, naj se pri usmerjanju razvoja različnih politik EU, ki presegajo kohezijsko politiko (kot so skupna kmetijska politika, politika raziskav in inovacij ter evropska zdravstvena unija), upoštevata indeks in preglednica ranljivosti. Pri tem bi lahko bila posebej koristna skupna delovna skupina več generalnih direktoriatov Komisije;
49. podpira pristop vgrajene odpornosti, ki omogoča vključevanje učinkov odpornosti in ranljivosti že v zgodnjih fazah oblikovanja javnih politik, predpisov in akcijskih načrtov, večjih naložbenih programov, večje infrastrukture itd.;
50. meni, da imajo javna naročila pomembno vlogo pri spodbujanju inovacij, preizkušanju nove lokalne solidarnosti in krepitvi odpornosti lokalne infrastrukture in objektov;
51. priporoča, da se v okviru programa Obzorje Evropa oblikuje „misija“ za odpornost na tveganja in krize (upravljanje, pripravljenost, skupna kultura, ranljivosti), ki bi dopolnila raziskovalni sklop „Civilna varnost za družbo“, osredotočen na razvoj metod in tehnologij, da bi postal resnični laboratorij za inovacije in mobilizacijo, ki temelji na dejanskih razmerah v mestih in regijah.

V Bruslju, 24. maja 2023

Predsednik
Evropskega odbora regij
Vasco ALVES CORDEIRO

Mnenje Evropskega odbora regij – Vmesni pregled večletnega finančnega okvira: stališče regionalne in lokalne ravni

(2023/C 257/03)

Poročevalec: Thomas HABERMANN (DE/EPP), predsednik okrožnega sveta, deželno okrožje Rhön-Grabfeld

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ (OR),

1. ugotavlja, da ruska invazija na Ukrajino in sedanja okupacija ukrajinskega ozemlja, ki je v nasprotju z mednarodnim pravom, povzročata ne le neizmerno uničenje in trpljenje na tem območju, temveč tudi močno vplivata na EU, njene države članice ter lokalne in regionalne oblasti na podeželskih in mestnih območjih;
2. nadalje ugotavlja, da si Evropska unija še ni v celoti opomogla od pandemije COVID-19, ki je že finančno obremenila zlasti lokalne in regionalne oblasti;
3. ugotavlja, da je bil sedanji večletni finančni okvir oblikovan pred začetkom vojne v Ukrajini, pandemijo ter pred visoko rastjo stroškov energije in inflacije. Že dve leti po njegovem sprejetju je jasno, da ni kos današnjim krizam;
4. v zvezi s tem pozdravlja, da mora Evropska komisija v skladu z medinstitucionalnim sporazumom, priloženim večletnemu finančnemu okviru, predložiti vmesni pregled tega okvira, ter poziva k celoviti oceni njegovega obsega, vključno s proračunskimi omejitvami, njegovim delovanjem in ukrepi prilagodljivosti;
5. poudarja pomen horizontalnih načel, na katerih temeljijo večletni finančni okvir in vse povezane politike EU, zlasti v zvezi z uresničevanjem ciljev Unije na področju podnebja in biotske raznovrstnosti ter spodbujanjem enakosti spolov; poziva, naj se ta načela pri reviziji ohranijo v središču večletnega finančnega okvira in izpolni zaveza Unije, da bo zagotovila pravično, odporno, trajnostno in socialno pravično okrevanje za vse, vključno z izvajanjem revidiranega okvira za podnebne, energetske in okoljske cilje Unije do leta 2030, s čimer bi do leta 2050 postala podnebno nevtralna;
6. poudarja, da zasnova večletnega finančnega okvira pomembno vpliva na razvoj občin in regij ter da se evropska sredstva v veliki meri uporabljajo neposredno za njihovo krepitev;
7. ponovno potrjuje pomen kohezijske politike EU za doseganje gospodarske, teritorialne in socialne kohezije v vseh regijah. Brez tega osrednjega stebra evropske podpore bi bil ogrožen uspeh enotnega evropskega trga; se zavezuje, da si bo v okviru zaveznitva za kohezijo prizadeval za močno in izboljšano kohezijsko politiko v prihodnjem večletnem finančnem okviru, ki bo še naprej imela osrednjo vlogo v Evropi;
8. ugotavlja, da je nizka stopnja črpanja kohezijskih sredstev EU v nekaterih državah predvsem posledica poznega odobranja programov in dejstva, da imajo številni različni podporni programi EU različna pravila ter različne roke za obveznosti in plačila, ki tečejo vzporedno (na primer mehanizem za okrevanje in odpornost, REACT-EU, Sklad za pravični prehod, strukturni in investicijski skladi), poleg tega pa so roki za načrtovanje in izvedbo naknadno odobrenih ukrepov kriznega upravljanja prekratki; poziva k uskladitvi pravil za različne sklade z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah in poudarja, da se sedanje nizke stopnje črpanja sredstev nekaterih programov ne smejo uporabljati kot merilo za zmanjšanje kohezijskih sredstev, ki so na voljo;

Večletni finančni okvir, ki podpira naložbe na lokalni in regionalni ravni

9. poudarja, da so visoka inflacija, stroški nastanitve, oskrbe in vključevanja beguncev ter močno naraščajoči stroški energije prav tako velik izziv za lokalne in regionalne oblasti. Lokalne in regionalne oblasti tudi v gospodarsko močnejših državah članicah pogosto ne morejo več izvesti potrebnih naložb iz lastnih sredstev. Poleg tega gospodarsko stabilnost v Evropi ogrožajo tudi pomanjkanje surovin in strokovno usposobljene delovne sile ter nestabilne dobavne verige;

10. opozarja, da je več kot polovica sredstev Sklada za pravični prehod iz instrumenta za okrevanje Next Generation EU in da so na voljo za krajše obdobje, le do konca leta 2023; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je investicijski pritisk v prvih letih tega popolnoma novega sklada zato ogromen in da tega pritiska pri uveljavljenih kohezijskih sredstvih ni; poziva k podaljšanju naložbenih rokov za sredstva Sklada za pravični prehod, ki so na voljo iz instrumenta za okrevanje (npr. s podaljšanjem rokov za prevzemanje obveznosti), da odtok virov ne bi bil ogrožen ter da bi se ta sredstva v celoti uporabila za učinkovite in trajnostne projekte v skladu s cilji evropskega zelenega dogovora;

11. opozarja, da se poleg tega za izvajanje velikega dela evropskih zahtev, ki so bile sprejete za uresničitev skupnih evropskih ciljev, predvidevajo znatne naložbe na občinski in regionalni ravni, kar neposredno vpliva na proračune na podnacionalni ravni. To med drugim velja za cilje EU na področju digitalizacije in evropski zeleni dogovor ali sveženj „Pripravljeni na 55“, v okviru katerih je treba več kot polovico potrebnih naložb izvesti na občinski in regionalni ravni;

12. poziva k postopnemu opuščanju škodljivih subvencij, s čimer se že zelo zamuja, in k skladnosti med vsemi skladi in programi EU v večletnem finančnem okviru po letu 2027; poudarja, da projekti in programi, ki niso v skladu s ciljem omejitve globalnega segrevanja na manj kot 1,5 °C ali s ciljem zaustavitve in obrnitve trenda izgube biotske raznovrstnosti, ne bi smeli biti upravičeni do podpore v naslednjem večletnem finančnem okviru;

13. ugotavlja, da so lokalne in regionalne oblasti zaradi slabega proračunskega stanja marsikje preobremenjene z obstoječimi naložbenimi obveznostmi, in se boji, da bo splošno zmanjševanje javnih naložb bistveno ogrozilo doseganje vseevropskih ciljev, kot so cilji evropskega zelenega dogovora, ter zmanjšalo blaginjo državljanov in splošni gospodarski potencial regij in občin EU;

14. zato meni, da krepitev večletnega finančnega okvira brez hkratne krepitev naložbenih zmogljivosti lokalnih in regionalnih oblasti glede na navedeno ni smiselna; meni tudi, da je v zvezi s tem pomembno spodbujati uporabo strategij teritorialnega razvoja (lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost/celostne teritorialne naložbe), ki bi morala biti po potrebi obvezna, da bi v načrtovanje, posvetovanje, izvajanje in upravljanje sredstev vključili ravni upravljanja, ki so najbližje državljanom;

15. ugotavlja, da lahko evropska sredstva sicer pomembno prispevajo k podpori podnacionalnim oblastem, vendar ne bodo povsod zadostovala za naložbe na lokalni in regionalni ravni, ki so potrebne za izvajanje evropskih ciljev;

16. v zvezi s tem opozarja tudi, da v večini držav članic ni mehanizmov, s katerimi bi višje ravni oblasti samodejno in v celoti nadomestile stroške lokalnih in regionalnih oblasti za izvajanje evropskih ciljev;

17. meni, da je močno, konkurenčno in trajnostno Evropsko unijo mogoče doseči le, če imajo proračuni vseh ravni upravljanja zadostna sredstva, ki so med seboj povezana in se dopolnjujejo; zato poziva k resničnemu pregledu večletnega finančnega okvira, pri katerem se bodo upoštevali novi izzivi in predvidela dodatna sredstva za njihovo obravnavo;

18. meni, da bi morala Komisija v primeru novih zakonodajnih projektov EU oceniti, kako visoki so stroški izvajanja na pristojni ravni, ali so na nacionalni ravni na voljo mehanizmi za nadomestila in v kolikšnem obsegu bodo sredstva iz večletnega finančnega okvira nadomestila te stroške; poziva Komisijo in države članice, naj v primeru naložbene vrzeli zagotovijo, da bodo na voljo zadostna sredstva za nadomestilo izdatkov, da bo razvoj celovit in skladen;

19. poziva Evropsko komisijo, naj za presojo teh vidikov pred pripravo smernic izvede celovito oceno teritorialnega učinka, v katero bi morale biti vključene države članice in tudi regionalna središča;

20. poudarja, da se v osmem kohezijskem poročilu poziva k okrepitvi ocene teritorialnega učinka in preverjanja učinkov ukrepov na podeželje, da bi se bolje upoštevale potrebe in posebnosti različnih območij EU; v zvezi s tem opozarja tudi na svoje mnenje *Neškodovanje koheziji – Horizontalno načelo, da je povečevanje kohezije krovni cilj in vrednota EU*⁽¹⁾; poziva proračunski organ, naj pregled večletnega finančnega okvira izkoristi za dodelitev dodatnih sredstev za financiranje teh ocen teritorialnega učinka;

Večletni finančni okvir, ki krepi Evropsko unijo in jo varuje pred krizami

21. ugotavlja, da je bila sposobnost Evropske unije, da se odzove na krizo, v zadnjih letih omejena zaradi dolgotrajnih razprav o proračunu in financiranju novih ukrepov ter zaradi nezadostnih instrumentov proračunske prožnosti; poudarja, da je bil dogovor o vmesnem pregledu večletnega finančnega okvira dosežen z namenom, da se upoštevajo ti nepredvidljivi novi izzivi;

22. meni, da je večletni finančni okvir zastarel in ga je treba revidirati;

23. poudarja, da so večletni finančni okvir in lastna sredstva medsebojno povezani; poziva Svet in Komisijo, naj spoštujeta časovni načrt za uvedbo novih virov lastnih sredstev, kot je bil dogovorjen s pravno zavezujočim medinstitucionalnim sporazumom, podpisanim decembra 2020. To je potrebno, da se pokrije vsaj plačilo dolgov v okviru instrumenta NextGenerationEU;

24. pozdravlja, da bo Evropska komisija v letu 2023 predstavila predloge za dodatna pristna lastna sredstva; poudarja, da bi morali biti ti novi prihodki vključeni v proračun kot nenamenski prejemki in ne bi smeli biti namenjeni samo za refinanciranje dolga za instrument NextGenerationEU, ampak bi morali tudi dolgoročno okrepiti sposobnost EU, držav članic ter lokalnih in regionalnih oblasti za odzivanje v primeru kriz v smislu člena 174 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). V okviru primarne zakonodaje in ob polnem upoštevanju pristoynosti držav članic bi morali pomagati tudi pri reševanju nujnih političnih problemov v gospodarskem okolju, ki ga zaznamujejo inflacija in visoke cene energije, ter pri zmanjšanju odvisnosti EU od sredstev iz naslova BND. Pri reformi sistema virov lastnih sredstev bi bilo treba z ocenami teritorialnega učinka preučiti posledice za občine in regije, v celoti upoštevati ustrezne določbe Pogodbe EU in dodatno omejiti odvisnost od dosedanjih lastnih sredstev iz naslova BND;

25. poudarja, da je treba pred zbiranjem novih lastnih sredstev preučiti posledice za lokalne in regionalne oblasti, podjetja in zasebna gospodinjstva v EU. Zlasti je treba upoštevati sisteme obdavčitve na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, da se izključi možnost konkurence med evropsko in nacionalno, regionalno ali lokalno ravno ali celo možnost dvojne obdavčitve; v zvezi s tem opozarja tudi na mnenje OR *Naslednja generacija virov lastnih sredstev za proračun EU*⁽²⁾;

26. ponavlja svoj poziv iz mnenja o *omogočanju ustreznega delovanja sistema trgovanja z emisijami in mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah za mesta in regije EU*⁽³⁾, da se del novih prihodkov dodeli neposredno ravni, ki je odgovorna za uresničevanje povezanih evropskih ciljev;

27. meni, da bi moral večletni finančni okvir prispevati k decentralizaciji s krepitvijo odpornosti in dejanske naložbene zmogljivosti lokalnih in regionalnih oblasti. Združevanje zmogljivosti na evropski ravni ne sme prizadeti odpornosti na krize in sposobnosti odzivanja organov na podnacionalni ravni;

28. poziva Evropsko komisijo, naj opravi analizo možnih modelov sodelovanja pri pogajanjih o sredstvih kohezijske politike ter o njihovi razdelitvi, načrtovanju in uporabi (zlasti skladov, ki jih ureja uredba o skupnih določbah, in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja), da bi optimizirali sodelovanje regionalnih in lokalnih oblasti v vseh fazah upravljanja evropskih sredstev v obdobju 2028–2034. Pri izvedbi te analize se je treba opreti na izkušnje, pridobljene v prvi polovici obdobja izvajanja večletnega finančnega okvira;

29. predlaga, da se v večletnem finančnem okviru vzpostavi osrednja in celovita rezerva za odzivanje na krize; če se ne porabi do konca proračunskega obdobja, pri čemer morajo biti roki za izvajanje že načrtovanih ukrepov daljši, bi jo bilo treba v okviru ustreznega sklada uporabiti za krepitev preprečevanja kriz na lokalni in regionalni ravni;

⁽¹⁾ COTER-VII/026 (glej stran 16 tega Uradnega lista).

⁽²⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Naslednja generacija virov lastnih sredstev za proračun EU (UL C 79, 2.3.2023, str. 99).

⁽³⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Omogočanje ustreznega delovanja sistema trgovanja z emisijami in mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah za mesta in regije EU (UL C 301, 5.8.2022, str. 116).

30. ponavlja, da je obnova Ukrajine za Evropo nujnost in moralna dolžnost. Zanj bo potrebno vseevropsko usklajevanje neposrednih podpornih ukrepov držav članic in dodatni viri, ki presegajo sedanji večletni finančni okvir EU ⁽⁴⁾. Ta sredstva bi se lahko med drugim zagotovila z nadaljnjim razvojem Multilateralne platforme za usklajevanje med donatorji za Ukrajino, ki jo podpira Komisija. Strategija za obnovo bi morala čim bolj temeljiti na metodologiji kohezijske politike EU, da bi Ukrajino čim bolj pripravili na pristop k EU in prevzemanju pravnega reda EU;

Večletni finančni okvir, ki financira izvajanje evropskih ukrepov na prilagojen način

31. ugotavlja, da je Evropska komisija v preteklosti redno predlagala nove ukrepe in se v zvezi s financiranjem na splošno sklicevala na regionalno politiko ali mehanizem za okrevanje in odpornost, ne da bi preverila, ali so sredstva na podlagi programov ali načrtov sploh na voljo za financiranje ukrepov na lokalni in regionalni ravni;

32. ob tem poudarja, da so za nove naloge Evropske unije potrebna tudi nova sredstva ter pozdravlja sprejetje medinstitucionalnega sporazuma med Evropskim parlamentom, Svetom in Komisijo o novih virih lastnih sredstev, vključno s časovnim načrtom za njihovo uvedbo. Poleg tega naj Evropska komisija v primeru novih evropskih politik preveri, ali so za ta namen v večletnem finančnem okviru na voljo sredstva in ali se lahko ta sredstva v vseh državah članicah uporabijo za izvajanje ciljev. V zvezi s sredstvi regionalne politike je treba natančno preveriti, ali so razpoložljiva sredstva že razporejena drugam ali pa je za njihovo uporabo treba prilagoditi operativne programe;

33. poziva, naj se večletni finančni okvir uskladi s politikami EU in zagotovijo potrebna finančna sredstva za njihovo izvajanje; poudarja, da bi bilo treba pregled večletnega finančnega okvira izkoristiti za odpravo pomanjkljivosti sedanjega večletnega proračuna;

34. poudarja, da mora Evropska komisija zagotoviti, da bo Unija izpolnila svoje mednarodne podnebne zaveze v finančnem smislu in prispevala sredstva za mednarodno podnebno financiranje v skladu z zavezami, zlasti pa zagotovila financiranje sklada za kritje izgube in škode, o katerem je bil dosežen dogovor na konferenci COP27, in ustreznih programov v okviru Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI – Globalna Evropa);

35. poudarja, da od svoje ustanovitve pred skoraj 30 leti v primerjavi z organi EU, ki imajo na podlagi primarne zakonodaje podobne naloge, prejema premalo sredstev ⁽⁵⁾; kljub temu pa učinkovito spodbuja ukrepe za boljše pravno urejanje in oceno teritorialnega učinka ter z izvoljenimi lokalnimi in regionalnimi predstavniki krepi evropsko demokracijo;

36. ponovno poudarja, da njegov institucionalni proračun v letu 2022 predstavlja manj kot 1 % razdelka 7 – Evropska javna uprava – ⁽⁶⁾ v proračunu EU in da gre pri naložbah v OR za uresničevanje prednostnih nalog politike EU, pri čemer je treba upoštevati, da se 70 % ciljev EU izvaja na lokalni in regionalni ravni ter da so lokalne in regionalne oblasti v povprečju odgovorne za polovico javnih naložb, tretjino javnih izdatkov in četrtno davčnih prihodkov;

37. zato poudarja, da bi bilo treba v okviru poglavja večletnega finančnega okvira o evropski javni upravi (razdelek 7) denar davkoplačevalcev v večji meri uporabiti za obnovo zaupanja in okrepitev dialoga z državljani, zlasti prek dveh političnih skupščin EU, ki ju sestavljajo demokratično izvoljeni člani, in sicer Evropskega parlamenta in Evropskega odbora regij, pri čemer je treba upoštevati veliko zaupanje državljanov v regionalne in lokalne nosilce odločanja ter predloge Konference o prihodnosti Evrope ⁽⁷⁾;

⁽⁴⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Vloga mest in regij EU pri obnovi Ukrajine (UL C 498, 30.12.2022, str. 12).

⁽⁵⁾ *Krepitev demokracije EU: sprostitvev potenciala milijona lokalnih in regionalnih politikov*, Evropski odbor regij, str. 6.

⁽⁶⁾ 154. plenarno zasedanje OR, 15. marec 2023 – Priloga 1, Podroben predlog proračuna OR za leto 2024, COR-2023-00005-01-00-NB-REF, str. 9.

⁽⁷⁾ Konferenca o prihodnosti Evrope, Poročilo o končnem izidu, maj 2022, med drugim krepitev predstavnike demokracije ne samo med evropskimi volitvami, temveč tudi pred nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi volitvami (predlog 38.4), sodelovanje pri vprašanih zdravstvene unije (predlog 10.2) in ustanovitev lokalnih mladinskih svetov (predlog 36.8).

38. obžaluje, da konsolidirani predlog Evropske komisije za proračun za leto 2024 v razdelku 7 večletnega finančnega okvira (evropska javna uprava) ne upošteva predloga proračuna OR za leto 2024, ki je bil z veliko večino sprejet 15. marca 2023 (projekt Krepitev EU z izkoriščanjem potenciala regionalnih in lokalnih oblasti ali Cinderella), zlasti glede na izjemne okoliščine pred evropskimi volitvami leta 2024, pričakovane koristi rezultatov Konference o prihodnosti Evrope, in izkušnje številnih kriz, v katerih so lokalne in regionalne oblasti vse bolj v ospredju;

Večletni finančni okvir, ki spodbuja ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo

39. poziva, naj se celoten večletni finančni okvir uskladi s cilji iz člena 174 PDEU in naj se z uravnoteženo razdelitvijo sredstev na splošno prispeva k ekonomski, socialni in teritorialni koheziji. Pri tem je treba, zlasti s poenostavitvijo postopkov prijave in ciljno usmerjeno podporo Evropske unije, zagotoviti tudi, da bodo imele majhne občine enak dostop do sredstev;

40. opozarja, da je cilje evropske kohezijske politike mogoče doseči le, če so na voljo sredstva za dolgoročne naložbe. Kohezijska politika se je izkazala za koristen instrument, ki je omogočil takojšen odziv na nedavne krize, med drugim zaradi prožnosti in učinkovitosti načela partnerstva in upravljanja na več ravneh ter specializiranega sistema upravljavcev evropskih skladov na terenu. Čeprav je potrebna določena prožnost, opozarja, da se sredstva ne smejo uporabljati za takojšnje odzivanje na krize, kot se je to dogajalo v zadnjih mesecih in letih. Potrebna je zaščitena proračunska postavka, odporna na krize, ki bo organom upravljanja in prejemnikom sredstev omogočala predvidljive in dolgoročne naložbe;

41. poudarja, da je izjemno pomembno, da so nacionalna kohezijska sredstva v skladu z zakonodajnimi zahtevami čim prej na voljo vsem državam članicam, da ne bi ovirali izvajanja in vsem upravičencem zagotovili enake konkurenčne pogoje;

42. poziva, da se vsa sredstva še naprej izplačujejo ob doslednem upoštevanju načela partnerstva. Sredstva lahko prinesejo največjo korist, če so ustrezni partnerji vključeni v prepoznavanje izzivov na terenu. Da bi zagotovili celostno vključenost, povečali pravno varnost za organe upravljanja in zmanjšali upravno breme, naj Evropska komisija čim prej revidira Evropski kodeks dobre prakse za partnerstvo v okviru evropskih strukturnih in investicijskih skladov⁽⁸⁾;

43. meni, da se je sistem deljenega upravljanja sredstev strukturnih skladov izkazal za uspešnega in ga je treba ohraniti tudi v prihodnje. Tudi novoustanovljene in obstoječe sklade je treba uskladiti s tem sistemom, sredstva pa bi se morala iz njih izplačevati v okviru decentraliziranega upravljanja skladov;

44. v zvezi s tem kritizira, da sredstva za obnovo po krizi (NextGenerationEU) formalno niso del proračuna in da ta struktura otežuje usklajeno uporabo sredstev. Vsa sedanja in prihodnja sredstva bi morala biti v celoti vključena v proračun;

45. poziva k okrepitvi prizadevanj za zmanjšanje razlik na lokalni in regionalni ravni v Evropi, ki so se zaradi različnih kriz še povečale;

46. poudarja, da številne regije z močno industrijsko bazo doživljajo temeljito strukturno preobrazbo; v zvezi s tem poziva, naj prihodnja naložbena in kohezijska politika prispevata k tej preobrazbi ter ciljno podpirata zadevne regije pri oblikovanju zelene, socialne, demografske in digitalne preobrazbe, ob upoštevanju načela neškodovanja koheziji, tako da nobeni ukrepi ne bi ovirali konvergenčnega procesa ali poglobljali regionalnih razlik;

47. meni, da bi bilo treba v zvezi s tem pri pripravi in izvajanju Sklada za pravični prehod upoštevati ne le območja, ki se soočajo z največjimi izzivi, ampak tudi tista, ki so na določeni ravni že začela prehod. Če v ta proces ne bodo ustrezno vključene lokalne in regionalne oblasti, pa obstaja tudi tveganje za neuravnoteženo dodeljevanje sredstev, pri katerem se ne bo dajalo prednost ravni NUTS 3;

⁽⁸⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) št. 240/2014 z dne 7. januarja 2014 o Evropskem kodeksu dobre prakse za partnerstvo v okviru evropskih strukturnih in investicijskih skladov (UL L 74, 14.3.2014, str. 1).

48. poziva Evropsko komisijo, naj zagotovi proračunska sredstva za pravičen prehod regij z avtomobilsko industrijo, in sicer najpozneje pri oblikovanju naslednjega večletnega finančnega okvira od leta 2028, po možnosti pa že pri vmesnem pregledu sedanjega. Pri tem je treba regijam omogočiti prožnost pri uporabi podpornih sredstev, saj se izzivi močno razlikujejo;

Večletni finančni okvir, ki omogoča najučinkovitejšo uporabo razpoložljivih sredstev

49. poziva Evropsko komisijo, naj preuči, kako bi lahko najučinkoviteje uporabili razpoložljiva sredstva. Z zahtevami na evropski ravni je treba zagotoviti, da se čim bolj učinkovito uporablja ne le proračun EU, temveč tudi proračuni na lokalni in regionalni ravni, ter se uporaba sredstev ne otežuje z nepotrebno birokracijo;

50. meni, da bi morali cilji EU in njihovo izvajanje na nacionalni ravni v državah članicah ob polnem upoštevanju načel subsidiarnosti in lokalne samouprave lokalnim in regionalnim oblastem, kadar koli je to mogoče, zagotoviti možnost proste presoje, da bi se omogočili lokalni in praktični pristopi;

51. opozarja tudi na veliko gostoto predpisov in zapletenost pravnega gradiva, zlasti na področju državnih pomoči in javnih naročil. Velik del občinskih in regionalnih oblasti ne zmore več sam v celoti opraviti pravne in tehnične ocene projektov in je prisiljen zaprositi za pravno in tehnično svetovanje zunanjih sodelavcev. Sredstev, ki se uporabijo v ta namen, ni mogoče uporabiti za naložbe, zato je naložbena zmogljivost lokalnih in regionalnih oblasti precej omejena; poziva zakonodajalca, naj poenostavi ukrepe, in poudarja, da je treba preprečiti čezmerno urejanje; potrebna so tudi sredstva za izboljšanje regionalnih in lokalnih upravnih zmogljivosti;

52. v zvezi s tem ugotavlja tudi, da dolgotrajni postopki javnega naročanja znatno otežujejo izvajanje projektov v obdobju projekta ali financiranja;

53. poziva, da se za okrepitev konkurenčnosti EU ter njenih regionalnih in lokalnih oblasti tudi zakonodaja EU o državni pomoči prilagodi tako, da se ustvarijo pošteni konkurenčni pogoji za naložbe v prihodnje tehnologije in njihovo proizvodnjo za vse regije;

54. meni, da bi bilo treba preučiti nadaljnje možnosti za poenostavitev oddaje vlog in upravljanja tudi pri uredbah o strukturnih skladih; predlaga, da Komisija in države članice pri določanju pomoči opredelijo upravne obremenitve ob upoštevanju značilnosti, razlik in ciljev regij. Izboljšati bi bilo treba na primer skladnost posameznih skladov na evropski ravni ter njihovo interakcijo z nacionalnimi in regionalnimi sredstvi. Poudarja tudi posebne značilnosti najbolj oddaljenih regij, podeželja in območij z neugodnimi naravnimi razmerami ali demografskimi izzivi ter poziva k odstopanju od nekaterih obveznosti, ki jih lahko v večini primerov učinkovito prevzamejo le upravičenci z večjim proračunom, boljše opremo in večjim številom prebivalstva. Poleg tega bi bilo treba tudi dolgoročno predvideti prožno uporabo skladov, kot je bilo to omogočeno za obvladovanje pandemije COVID-19. Na ta način bi po eni strani zmanjšali upravno breme, po drugi strani pa bi poenostavitve koristile zlasti manjšim občinam in podjetjem;

55. meni, da bi moral morebitni Evropski sklad za suverenost kot odziv na ameriški zakon o zmanjšanju inflacije, podoben Evropskemu skladu za strateške naložbe (EFSI), podpirati evropska podjetja s sproščenimi proračunskimi sredstvi v obliki jamstev, vendar z boljšim geografskim ravnovesjem, pri čemer se manj razvita območja obravnavajo pravično in prožno.

V Bruslju, 24. maja 2023

Predsednik
Evropskega odbora regij
Vasco ALVES CORDEIRO

Mnenje Evropskega odbora regij – Odprava dolgotrajne brezposelnosti: lokalni in regionalni vidik

(2023/C 257/04)

Poročevalec: Yonnec POLET (BE/PES), prvi podžupan, Berchem-Sainte-Agathe**POLITIČNA PRIPOROČILA**

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Uvodne ugotovitve

1. opozarja, da si je EU za cilj zadala „trajnostni razvoj Evrope, ki temelji na uravnoteženi gospodarski rasti in stabilnosti cen, za visoko konkurenčno socialno tržno gospodarstvo, usmerjeno v polno zaposlenost in socialni napredek“⁽¹⁾;
2. poudarja, da bi morala EU za uresničitev tega cilja obravnavati izziv dolgotrajne brezposelnosti, ki jo Eurostat opredeljuje kot število ljudi, ki so najmanj eno leto brez zaposlitve in ki aktivno iščejo zaposlitev⁽²⁾. Leta 2021 je bilo v Evropi še vedno dolgotrajno brezposelnega 2,8 % delovno aktivnega prebivalstva, kar je skoraj 6 milijonov ljudi⁽³⁾;
3. poudarja, da je bilo leta 2021 med osebami, starimi od 15 do 29 let, 3,5 % dolgotrajno brezposelnih, tj. več kot 2,5 milijona mladih v Evropi⁽⁴⁾;
4. poudarja, da je v Evropi skoraj četrtnina ljudi v starosti 15 do 64 let neaktivna⁽⁵⁾, vključno z brezposelnimi, ki so obupali in prenehali aktivno iskati zaposlitev ter izpadli iz statistike brezposelnosti;
5. opozarja, da je visoka stopnja dolgotrajne brezposelnosti znak, da trg dela ne deluje dobro, to pa ima posledice, kot so izguba človeških virov ter znanj in spretnosti brezposelnih oseb, prispevkov za socialno varnost in gospodarske dejavnosti;
6. opozarja na socialni učinek dolgotrajne brezposelnosti in poudarja, da dlje kot brezposelnost traja, težje je ponovno vstopiti na trg dela;
7. opozarja na visok družbeni strošek dolgotrajne brezposelnosti in ponovno poudarja⁽⁶⁾ pomen boja proti dolgotrajni brezposelnosti, da se zagotovi socialna kohezija in prepreči marginalizacija dela prebivalstva;
8. poudarja, da evropski steber socialnih pravic določa, da ima „[v]sakdo [...] pravico do hitre in prilagojene pomoči za izboljšanje možnosti za zaposlitev ali samozaposlitev“ in da imajo „[d]olgotrajno brezposelni [...] najpozneje po 18 mesecih brezposelnosti pravico do poglobljene individualne ocene“⁽⁷⁾;

⁽¹⁾ Člen 3 Pogodbe o Evropski uniji.

⁽²⁾ Priporočilo Sveta z dne 15. februarja 2016 o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela (UL C 67, 20.2.2016, str. 1).

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_ltu_a/default/table?lang=en

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/yth_emp1_130/default/table?lang=en

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_IPGA/default/table

⁽⁶⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Vključevanje dolgotrajno brezposelnih na trg dela (UL C 120, 5.4.2016, str. 27).

⁽⁷⁾ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_sl

9. opozarja, da akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic določa jasne cilje glede zaposlovanja in zmanjševanja revščine ter da Izjava iz Porta ⁽⁸⁾ potrjuje te cilje in poudarja, da se je treba boriti proti tveganjem izključenosti za posebej ranljive družbene skupine, kot so dolgotrajno brezposelni;
10. poudarja, da se bodo z boljšo pripravo iskalcev zaposlitve na pričakovanja trga dela izboljšale njihove možnosti za zaposlitev, ter pozdravlja prizadevanja Evropske komisije za izboljšanje stalnega pridobivanja in obnavljanja poklicnih spretnosti, tudi njen predlog, da leto 2023 razglasi za evropsko leto spretnosti;
11. vendar obžaluje, da od priporočila Sveta iz leta 2016 ⁽⁹⁾ ni bila sprejeta nobena pobuda za boj proti dolgotrajni brezposelnosti, s katero se še vedno soočajo vse države članice;
12. poudarja, da je za osebe, ki so najbolj oddaljene od trga dela, vključno z dolgotrajno brezposelnimi, dostop do usposabljanja pre pogosto otežen in sam po sebi ne omogoča vrnitve na delovno mesto;
13. ponavlja svojo ugotovitev, da „je ob stagnaciji povpraševanja po delovni sili [na nekem poklicnem področju ali na lokalni ravni] brezposelnim kljub individualnim programom usposabljanja težko najti zaposlitev“ ⁽¹⁰⁾;
14. vztraja, da je treba vsem, tudi dolgotrajno brezposelnim, ponuditi zaposlitveno rešitev;

Pristop k odpravi dolgotrajne brezposelnosti – inovacije na lokalni ravni, ki omogočajo ponovno zaposlitev

15. ugotavlja, da je izguba delovnega mesta dražja kot ustvarjanje dodatnih delovnih mest;
16. izpostavlja številne inovativne poskuse, ki vključujejo vidik socialnega in solidarnostnega gospodarstva, kot so Območja brez dolgotrajne brezposelnosti, pri čemer ugotavlja, da se pri vseh teh pobudah stroški dolgotrajne brezposelnosti preusmerijo v ustvarjanje dostojnih in koristnih delovnih mest na območjih, na katerih so bile pobude razvite;
17. ugotavlja, da se takšne pobude izvajajo v vsaj štirih državah članicah Evropske unije, in sicer v Franciji od leta 2016, Belgiji od leta 2022, v Gramatneusiedlu v Avstriji v obliki jamstva za zaposlitev ter v Groningenu na Nizozemskem od leta 2020 pod imenom Basisbaan;
18. ugotavlja tudi, da te pobude v veliki meri temeljijo na skupnih načelih:
- (a) nihče ni nezaposljiv, saj se delovno mesto prilagodi zmožnostim ter znanjem in spretnostim oseb, pri čemer obstajajo tako dela, ki jih trg dela ne zagotavlja, kot dejavnosti in storitve, ki jih ne zagotavlja zasebna in javna ponudba;
 - (b) prostovoljno sodelovanje dolgotrajno brezposelnih, ki za razliko od prisilne dejavnosti ali pogojne pomoči vodi v to, da dolgotrajno brezposelni dejansko prevzamejo odgovornost, in razširitev ukrepov na osebe, ki niso več prijavljene na zavodih za zaposlovanje;
 - (c) ustvarjanje kakovostnih delovnih mest na podlagi znanj in spretnosti iskalcev zaposlitve in njihovega individualnega položaja, zlasti z vidika zdravstvenega ali družinskega položaja;
 - (d) plačilo vsaj v višini minimalne plače, z delovnim časom po izbiri in pogodbo za nedoločen čas;
 - (e) zagotavljanje storitve, ki koristi celotnemu območju in ne konkurira že prisotnim podjetjem;
 - (f) participativni in vključujoči pristop, uveden na lokalni ravni s sodelovanjem javnosti in vseh zadevnih akterjev;

⁽⁸⁾ <https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

⁽⁹⁾ Priporočilo Sveta z dne 15. februarja 2016 o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela (UL C 67, 20.2.2016, str. 1).

⁽¹⁰⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Vključevanje dolgotrajno brezposelnih na trg dela (UL C 120, 5.4.2016, str. 27).

19. ugotavlja, da se te pobude uvrščajo na štiri področja ukrepanja, ki so bila izpostavljena v priporočilu Sveta iz leta 2016 o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela, in sicer boljša mobilizacija dolgotrajno brezposelnih, posamezniku prilagojen pristop, tesnejše sodelovanje lokalnih akterjev na področju zaposlovanja ter partnerstvo z lokalnimi delodajalci in lokalnimi skupnostmi; poleg tega poudarja, da se v skladu s priporočilom Sveta ⁽¹⁾ o zadostnem minimalnem dohodku iz leta 2023 priporočata podpiranje priložnosti za delo v sektorju socialnega gospodarstva in individualizirana podpora;

20. ugotavlja, da dejavnosti, razvite v okviru projekta Območja brez dolgotrajne brezposelnosti ali v okviru jamstva za zaposlitev in pobude Basisbaan, omogočajo razširitev ponudbe storitev, ki so na voljo in dostopne posameznikom in podjetjem na teh območjih na socialnem, okoljskem ali trgovinskem področju, ter da teh storitev prej niso zagotavljali niti javni organi niti zasebni akterji na teh območjih;

21. ugotavlja, da je bila v okviru projekta Območja brez dolgotrajne brezposelnosti ter v okviru jamstva za zaposlitev in pobude Basisbaan dejansko razvita zelo raznolika ponudba dejavnosti, kot so vrtnarjenje, recikliranje, popravilo koles, čiščenje prostorov združenj, storitve za podjetja, vratarska služba, dostava, solidarnostne trgovine, oskrba in druge dejavnosti v okviru krožnega gospodarstva, kar prispeva k zelenemu prehodu in razvoju ponudbe oskrbe v EU;

22. poudarja, da te pobude poleg ekonomskih koristi, ki jih ima ponovna zaposlitev za posameznika in skupnost, izboljšujejo dostop do usposabljanja, zdravstvene obete, vključno z duševnim zdravjem, interakcijo in socialno vključenostjo, ter dobro počutje dolgotrajno brezposelnih oseb, hkrati pa krepijo socialno kohezijo zadevnih skupnosti;

23. ugotavlja, da te pobude zahtevajo sodelovanje in usklajevanje lokalnih akterjev na področju zaposlovanja, vključno s podpornimi socialnimi službami, da se doseže soglasje na lokalni ravni, in poudarja, kako pomembna sta posvetovanje in soustvarjanje z lokalnimi gospodarskimi akterji, podpornimi službami in socialnimi partnerji za sprejetje in uspeh teh pobud;

24. poudarja, da to soustvarjanje koristi lokalnim gospodarskim akterjem, bodisi neposredno v povezavi z njihovimi dejavnostmi, ko se brezposelne osebe zaposlijo v podjetjih, kot v okviru avstrijskega jamstva za zaposlitev, bodisi prek storitev in gospodarskih dejavnosti, razvitih na njihovem območju;

25. poudarja, da je lahko takšno usklajevanje koristno tudi za izvajanje drugih aktivnih politik trga dela, vključno z usposabljanjem, in prispeva k vzpostavitvi enotnih kontaktnih točk za iskalce zaposlitve;

Lokalna in regionalna razsežnost

26. poudarja osrednjo vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri vzpostavljanju ukrepov za boj proti dolgotrajni brezposelnosti, kot je projekt Območja brez dolgotrajne brezposelnosti, zlasti ker imajo informacije o lokalnem trgu dela, izvajajo podporne storitve za socialno vključevanje in vključevanje na trg dela in vzdržujejo odnose z lokalnimi podjetji ter lokalnimi socialnimi partnerji. Primer zvezne dežele Berlin, ki v okviru projekta Solidarni temeljni dohodek v obdobju 2019–2025 zagotavlja sredstva za zaposlitev 1 000 oseb, brezposelnih od enega do treh let, je še ena dobra praksa na tem področju;

27. poziva lokalne in regionalne oblasti, naj uvedejo pristope za združevanje temeljnih načel projekta Območja brez dolgotrajne brezposelnosti in jamstva za zaposlitev ter tako stroške brezposelnosti preusmerijo v ustvarjanje dostojnih delovnih mest;

28. poziva lokalne in regionalne oblasti, ki so vzpostavile takšne pobude, naj vključijo vodilne lokalne podjetnike in predstavnike sindikalnega sveta v različne faze projekta, zlasti da bi preprečile vsakršno konkurenco obstoječim dejavnostim in zagotovile skladnost z veljavnimi kolektivnimi pogodbami v zadevnih sektorjih;

29. spodbuja lokalne in regionalne oblasti, naj izmenjujejo stališča in najboljše prakse v zvezi z ukrepi za boj proti dolgotrajni brezposelnosti z drugimi lokalnimi in regionalnimi oblastmi tako doma kot v drugih državah članicah;

⁽¹⁾ Priporočilo Sveta z dne 30. januarja 2023 o zadostnem minimalnem dohodku za aktivno vključevanje (UL C 41, 3.2.2023, str. 1).

Financiranje pobud za odpravo dolgotrajne brezposelnosti

30. poudarja, da je za uspeh pobud za odpravo dolgotrajne brezposelnosti pomembna aktivacija pasivnih izdatkov, in ugotavlja, da ta omogoča izravnavo stroškov ustvarjanja dodatnih delovnih mest s prihranki pri nadomestilih za brezposelnost, socialnih prejemkih in zdravstvenih stroških, ki jih krijejo organi socialne varnosti;

31. je seznanjen s tem, da je bil v Franciji leta 2016 z zakonom o preizkušanju na lokalni ravni ustanovljen poseben sklad za aktivacijo takšnih izdatkov za zmanjšanje dolgotrajne brezposelnosti ⁽¹²⁾, da bi omogočili dodelitev državnih sredstev za ustvarjanje lokalnih delovnih mest;

32. ugotavlja, da sta ob odsotnosti mehanizma za aktivacijo pasivnih izdatkov v zadevnih državah članicah pobuda Basisbaan na Nizozemskem in projekt Območja brez dolgotrajne brezposelnosti v Valoniji odvisna od finančne podpore ESS+;

Financiranje, ki ga zagotavljajo države članice

33. poudarja, da je tesno sodelovanje med lokalnimi akterji na področju zaposlovanja ter regionalnimi in/ali nacionalnimi organi socialne varnosti in lokalnimi socialnimi službami pomembno;

34. poziva države članice, naj sprejmejo potrebne ukrepe za aktivacijo pasivnih izdatkov, povezanih z dolgotrajno brezposelnostjo;

35. poziva države članice, naj vzpostavijo strukture, potrebne za dobro delovanje te aktivacije pasivnih izdatkov, povezanih z dolgotrajno brezposelnostjo, in naj zagotovijo, da se prihranki pri socialnih prejemkih dejansko prenesejo na lokalne in regionalne oblasti, ki prevzamejo stroške pobud, uvedenih za boj proti dolgotrajni brezposelnosti;

36. poudarja, da ob odsotnosti mehanizma za aktivacijo pasivnih izdatkov, povezanih z dolgotrajno brezposelnostjo, zagotavljanje (so)financiranja na ravni držav članic ali njihovih regij olajša vzpostavitev pobud za boj proti dolgotrajni brezposelnosti, ki ga izvajajo lokalne in regionalne oblasti, saj se s tem omili njihovo finančno breme;

Usklajevanje pobud na področju boja proti dolgotrajni brezposelnosti

37. želi spomniti, da je Svet leta 2016 Komisijo pozval, naj „[p]odpira projekte socialnih inovacij za vključevanje dolgotrajno brezposelnih oseb na trg dela“ ⁽¹³⁾;

38. pozdravlja namero Evropske komisije ⁽¹⁴⁾, da bo še naprej podpirala množitev uspešnih izkušenj socialnega gospodarstva v vseh državah članicah;

39. želi spomniti na uspeh jamstva za mlade in zlasti posamezniku prilagojenega pristopa za iskalce zaposlitve, ki se uporablja tudi pri projektu Območja brez dolgotrajne brezposelnosti in jamstvu za zaposlitev;

40. poudarja, da je jamstvo za mlade s ciljem sistematičnega ponujanja prilagojene rešitve vsakomur že omogočilo vzpostavitev mehanizmov in metodologij, ki so v številnih državah članicah bistvenega pomena za uvedbo pobud, podobnih projektu Območja brez dolgotrajne brezposelnosti in jamstvu za zaposlitev;

41. poziva Evropsko komisijo, naj evidentira te pobude, zlasti z mobilizacijo evropske mreže javnih zavodov za zaposlovanje;

42. poziva Evropsko komisijo, naj predlaga smernice za izvajanje takšnih pobud v drugih državah članicah EU na podlagi načel iz odstavka 17;

43. se zavezuje, da bo te pobude predstavil na digitalni platformi dobrih praks Odbora regij;

Dostop do evropskega financiranja

44. poudarja vlogo ESS+ kot vira financiranja projektov odprave dolgotrajne brezposelnosti za lokalne in regionalne oblasti, ki še ne morejo koristiti aktivacije pasivnih izdatkov, povezanih z dolgotrajno brezposelnostjo, ali za primere, ko ni močne podpore nacionalnih in regionalnih oblasti;

⁽¹²⁾ Zakon št. 2016-231 z dne 29. februarja 2016 o preizkušanju na lokalni ravni za zmanjšanje dolgotrajne brezposelnosti.

⁽¹³⁾ Priporočilo Sveta z dne 15. februarja 2016 o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela (UL C 67, 20.2.2016, str. 1).

⁽¹⁴⁾ COM(2021) 778 final.

45. poziva, naj se za premagovanje teh težav del sredstev ESS+ nameni lokalnim pobudam za odpravo dolgotrajne brezposelnosti, zlasti v obliki nepovratnih sredstev za zagon projektov in podporo načrtovanju projektov na lokalni in regionalni ravni;
46. poziva Komisijo, naj v priporočilu Sveta o razvoju okvirnih pogojev za socialno gospodarstvo, napovedanem za leto 2023, predlaga olajšanje dostopa do evropskih sredstev za podjetja socialnega in solidarnostnega gospodarstva, ki se borijo proti dolgotrajni brezposelnosti, vključno s financiranjem iz naslova socialnih naložb ter znanj in spretnosti v okviru sklada InvestEU, da se olajša izvajanje projektov za odpravo dolgotrajne brezposelnosti;
47. opozarja, da se je z vzpostavitvijo evropske pobude za zaposlovanje mladih leta 2013, povezane z velikim finančnim vložkom v višini 8,9 milijarde EUR v obdobju 2014–2020, omogočilo izvajanje in uspeh jamstva za mlade, poleg tega pa se je več kot 24 milijonom mladih pomagalo najti zaposlitev ali izobraževanje, vajeništvo ali pripravništvo;
48. ponavlja priporočilo, ki ga je že podal v svojem mnenju o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela, ki ga je pripravil Enrico Rossi, za učinkovitejši boj proti dolgotrajni brezposelnosti z izrednimi pobudami, kot je ustanovitev posebnega sklada za boj proti dolgotrajni brezposelnosti ⁽¹⁵⁾;
49. poziva Komisijo, naj ta posebni sklad za boj proti dolgotrajni brezposelnosti ustanovi po vzoru pobude za zaposlovanje mladih in naj mu v petih letih zagotovi vsaj 750 milijonov EUR, da se začnejo novi pilotni projekti po zgledu projekta Območja brez dolgotrajne brezposelnosti in jamstva za zaposlitev v regijah, ki jih je v posameznih državah članicah Evropske unije dolgotrajna brezposelnost najbolj prizadela.

V Bruslju, 25. maja 2023

Predsednik
Evropskega odbora regij
Vasco ALVES CORDEIRO

⁽¹⁵⁾ Mnenje OR *Vključevanje dolgotrajno brezposelnih na trg dela* (UL C 120, 5.4.2016, str. 27).

Mnenje Evropskega odbora regij – Zakonodajni okvir za trajnostne prehranske sisteme

(2023/C 257/05)

Poročevalka: Joke SCHAUVLIEGE (BE/EPP), podpredsednica flamskega parlamenta**POLITIČNA PRIPOROČILA****Uvodne ugotovitve**

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. pozdravlja namero Evropske komisije, da pripravi zakonodajni okvir za trajnostne prehranske sisteme, kot je navedeno v njenem delovnem programu za leto 2023;
2. poudarja, da mora trajnostni prehranski sistem zagotavljati prehransko varnost in prehrano za vse na način, ki ne ogroža gospodarskih, družbenih in okoljskih temeljev, ki jih v ta namen potrebujejo prihodnje generacije ⁽¹⁾. Prispevati bi moral k vsem elementom okoljske, socialne in gospodarske trajnostnosti;
3. poudarja, da prehranski sistem vključuje elemente in dejavnosti, povezane s proizvodnjo in porabo hrane, ter njihove učinke „od vil do vilic“, vključno z gospodarskimi, zdravstvenimi in okoljskimi ⁽²⁾, kar poleg proizvajalcev in potrošnikov, na katere se že pretežno osredotoča veljavna zakonodaja, zajema tudi primarno proizvodnjo, predelavo, maloprodajo ter pripravo in dostavo hrane, pri čemer se upoštevajo tudi socialna in kulturna razsežnost hrane ter tradicionalni načini prehrane;
4. poziva Evropsko komisijo, naj zagotovi, da bodo horizontalne in sektorske politike, povezane s hrano in prehranskimi sistemi, skladne s cilji, določenimi v prihodnjem zakonodajnem okviru za trajnostne prehranske sisteme, strategiji „od vil do vilic“, evropskih podnebnih pravilih, strategiji za biotsko raznovrstnost ter ciljih ničelnega onesnaževanja, ter da se bo izvajalo ustrezno ocenjevanje in redno spremljanje;
5. poziva Evropsko komisijo, naj z rednim spremljanjem ustrezno oceni učinek prihodnjega zakonodajnega okvira na evropske prehranske sisteme in proizvodnjo, kakor tudi rezultate, ter čim bolj omeji izvajanje delegirane in izvedbene zakonodaje na vodilne vidike in vidike vpliva na evropske proizvodne sisteme, v skladu z načelom subsidiarnosti in poštenega sodelovanja, kot je določeno v Pogodbah;
6. v zvezi s tem poziva, naj se v prihodnji uredbi predvidi ocena Evropske komisije in do leta 2030 pregledajo vse obstoječe horizontalne in sektorske politike, povezane s prehrano in prehranskimi sistemi, da bodo skladne s cilji prihodnjih predpisov iz zakonodajnega okvira za trajnostne prehranske sisteme in jih bodo podpirale;
7. zlasti vztraja, da bi bilo treba z novim zakonodajnim okvirom za trajnostne prehranske sisteme uskladiti tudi uredbe o skupni kmetijski politiki, ko se bodo pregledovale po letu 2027;
8. poudarja, da so državljani EU pripravljani preiti na varno, trajnostno, pravično, kakovostno in količinsko zajamčeno proizvodnjo hrane za vse po dostopnih cenah, ki je odgovorna za pravilno rabo virov z vidika podnebja in ki spoštuje načela trajnostnosti in okolje ter varuje biotsko raznovrstnost in ekosisteme, hkrati pa zagotavlja prehransko varnost, kot je navedeno v končnem poročilu Konference o prihodnosti Evrope;
9. poziva k opredelitvi glavnih razlogov za izpostavljenost državljanov in okolja, onesnaženje površinskih in podzemnih voda ter zraka in tal;

⁽¹⁾ FAO, 2014.⁽²⁾ Prehranski sistemi – OECD.

10. poziva lokalne, regionalne in druge oblasti, naj v skladu s pravili o javnem naročanju in smernicami Komisije za zelena in trajnostna javna naročila določijo lastne cilje za nabavo zdrave, prehransko uravnotežene, sezonske, lokalne in ekološke hrane kot del trajnostnih strategij javnega naročanja v javnem gostinstvu ter tako podprejo uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja;

11. poudarja strateški pomen podeželja za podnebje in prehransko varnost ter proizvodnjo zdrave in raznolike hrane, saj ohranja kmetijska tla in njihovo rodovitnost. K temu prispeva soobstoj živinoreje in poljedelstva na podeželju in v krajinah po vsej EU, saj ti dejavnosti ustvarjata delovna mesta v kmetijstvu, agroživilski industriji in povezanih sektorjih. Regije in mesta imajo pomembno vlogo pri ohranjanju podeželja in krajin, kar bi bilo treba upoštevati v predlogu Komisije;

12. ponovno poziva, naj se pri reviziji okvirne direktive Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁾ o odpadkih in na podlagi dela, ki ga je opravila platforma EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih, določi zavezujoč cilj za prepolovitev živilskih odpadkov do leta 2030; opozarja na priporočila evropskega državlanskega foruma o živilskih odpadkih ⁽⁴⁾;

13. opozarja na prispevek trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in drugimi gozdnimi površinami ter kmetijsko-gozdarskih sistemov k proizvodnji hrane in ohranjanju zdravja, poudarja vse večje zanimanje za vključevanje samoniklih rastlin in divjačine v prehrano in poziva k spodbujanju uporabe na navedenih zemljišč za živinorejo, da bi preprečili gozdne požare, obnovili biotsko raznovrstnost ter ohranili in povečali ekosistemske storitve na podeželju;

Usklajen pristop na ravni EU

14. poudarja, da je nujno vzpostaviti celovit okvir za trajnostne prehranske sisteme v EU, da bi trajnostnost postavili v središče vseh politik, povezanih s hrano, hkrati pa zagotovili večjo skladnost politik;

15. poziva k celovitemu in uravnoteženemu pristopu, ki bo temeljil na gospodarskem, socialnem in okoljskem stebru z jasnimi, znanstveno utemeljenimi in vseevropskimi opredelitvami trajnostnosti, načel in splošnih ciljev;

16. poziva EU ter nacionalne, regionalne in lokalne oblasti, naj trajnostnost vključujejo v vse politike, povezane s hrano. V zakonodajnem okviru bi bilo treba opredeliti odgovornosti vseh akterjev v prehranskem sistemu z vzpostavitvijo sodelovanja na več ravneh in spodbujanjem sodelovanja na ravni EU, držav članic ter na regionalni in lokalni ravni. Morebitna razširitev pristojnosti lokalne in regionalne ravni bi morala vključevati podporo, smernice in ustrezna finančna sredstva za izpolnjevanje dodatnih obveznosti;

17. opozarja, da lahko države članice z najbolj oddaljenimi regijami iz člena 349 Pogodbe o delovanju Evropske unije zaradi posebnih podnebnih razmer in kmetijskih rastlin v teh regijah pri sprejemanju nacionalnih ciljev za zmanjšanje fitofarmaceutskih sredstev do leta 2030 upoštevajo njihove posebne potrebe glede uporabe teh sredstev. To pa ne sme privedi do tega, da bi v najbolj oddaljenih regijah dovolili nižje cilje;

18. poudarja pomen tehnoloških inovacij za doseganje tako okoljske, kot tudi gospodarske in družbene trajnostnosti ter za ohranjanje sedanje ravni proizvodnje;

Upravljanje

19. je prepričan, da so mesta in regije ključni akterji na tem področju in imajo pomembno vlogo pri reševanju izzivov, povezanih s prehranskimi sistemi, ki bi jo bilo treba upoštevati ob hkratnem spoštovanju načela subsidiarnosti. Prehrana je področje, ki spada pod zdravstvo in šolstvo, ima pa tudi lastne upravne organizacije. Regije in mesta imajo pomembno nalogo pri spodbujanju dobrega in pravičnega zdravstvenega varstva ter dobrih življenjskih navad različnih skupin prebivalstva. Prehrana kot gospodarska dejavnost je torej jasno povezana z regionalnim razvojem in prostorskim načrtovanjem, za kar so pogosto pristojni regije in mesta;

⁽³⁾ Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008 str. 3).

⁽⁴⁾ flw_eu-actions_fwrt_20230210_recom-cit_0.pdf (europa.eu).

20. poudarja pomen socialnih inovacij za izpolnjevanje skupnih potreb in za krepitev trajnosti sistemov proizvodnje in porabe hrane;
21. poudarja pomen krajših vrednostnih verig, ki z neposredno prodajo kmete približajo potrošnikom, kar slednjim omogoča cenovno dostopno hrano, hkrati pa zagotavlja pošteno plačilo proizvajalcem, ki jim omogoča dostojno življenje in preživetje;
22. zato ponovno poziva k vzpostavitvi večdeležniške platforme za trajnostne prehranske sisteme, ki bi vključevala Evropski odbor regij skupaj z drugimi ustreznimi deležniki in civilno družbo, s čimer bi ustvarili podporno mrežo, ki bi evropskim regijam in mestom olajšala prehod na bolj trajnostne prehranske sisteme z upoštevanjem regionalnih razlik ter posebnosti in tradicij območij;
23. opozarja na vlogo različnih akterjev v prehranskih sistemih kot potencialnih „nosilcev sprememb“, od primarnih proizvajalcev, kmetov in ribičev do različnih proizvajalcev in nosilcev živilske dejavnosti, proizvajalcev hrane, trgovcev, trgovcev na drobno, gostinskih podjetij, akterjev v zdravstvu in potrošnikov;
24. poziva Evropsko komisijo, naj vzpostavi mehanizem „onesnaževalec plača, ponudnik prejme“, da bi nagradili kmete ali druge proizvajalce hrane, ki presegajo minimalne zakonske zahteve EU in njeni družbi zagotavljajo dodatne okoljske koristi, s čimer bi spodbudili tudi druge k izboljšanju trajnostnosti njihove proizvodnje;

Zdrava in trajnostna prehrana

25. vztraja, da bi moral zakonodajni okvir za trajnostne prehranske sisteme vključevati koncept „prehranskega okolja“, da bi se olajšal dostop do zdrave in trajnostne prehrane, saj so nezdrava in netrajnostna prehranska okolja glavni vzrok za neustrezne prehranske vzorce;
26. poudarja vlogo mest in regij pri oblikovanju prehranskega okolja, ki spodbuja cenovno ugodno in dostopno trajnostno in zdravo prehrano, hkrati pa podpira trajnostne proizvajalce; v zvezi s tem poudarja pomen urbanističnega načrtovanja pri omogočanju lažjega dostopa do zdrave hrane. To je zlasti pomembno v bližini šol in v primeru „prehranskih puščav“;
27. poudarja potencial šolske sheme EU za sadje, zelenjavo in mleko za olajšanje prehoda na trajnostne in celovite prehranske sisteme;
28. poziva k reviziji šolske sheme EU za sadje, zelenjavo in mleko, da bi povečali uživanje proizvodov, ki prispevajo k zdravi in trajnostni prehrani, ki bi bila bolj rastlinskega izvora, hkrati pa ponovno vzpostavili stik s kmetijstvom prek izobraževalnih dejavnosti na trajnostnih kmetijah. Pri reviziji bi bilo treba temeljito preučiti pogoje, v katerih lokalne in regionalne oblasti spodbujajo zdravo in trajnostno prehrano;
29. poziva k rednemu posodabljanju nacionalnih prehranskih smernic, da bi podprli zdravo in trajnostno prehrano ter prehod na bolj trajnostne prehranske sisteme;
30. poziva k uskladitvi promocijskih kampanj za agroživilske proizvode s cilji strategije „od vil do vilic“ in evropskega načrta za boj proti raku;
31. poziva, naj se javna sredstva porabljajo v glavnem za živila, povezana z zdravo, trajnostno in bolj rastlinsko prehrano. To bi bilo treba dopolniti s podporo in svetovanjem za občine in regije, ki so veliki javni naročniki;
32. poziva k oblikovanju cenovne politike, s katero bi cene hrane uskladili z njenimi dejanskimi stroški in znižali relativno ceno bolj trajnostne hrane, zlasti hrane bolj rastlinskega izvora;
33. poziva k subvencijam EU za podporo malim kmetom pri proizvodnji ekološke hrane in za nagrajevanje kmetov, ki delajo na trajnosten način in skrbijo za dobro počutje živali;

34. poziva k sprejetju davčnih spodbud in minimalnega DDV za osnovna živila;

35. je zaskrbljen, da bi s prihodnjim evropskim predlogom uredbe o rastlinah, pridelanih z novimi genomskimi tehnikami, v naši evropski prehrani morebiti ponovno uvedli gensko spremenjene organizme. To bi moralo temeljiti na obsežni oceni in jasnem strokovnem mnenju Evropske agencije za varnost hrane (EFSA). V vsakem primeru mora biti na vsakem živilu, ki vsebuje gensko spremenjene organizme, to označeno na sprednji strani embalaže;

Javna naročila hrane

36. ponovno poziva ⁽⁵⁾, naj se odpravijo sedanje omejitve za uporabo trajnostnih meril v pravilih o javnem naročanju. Zakonodajca EU o konkurenci prepoveduje, da bi se v javnih naročilih dajala prednost določenim ozemljem (kot je lokalna hrana); poudarja, da javni organi, ki želijo vključiti lokalne dobavitelje in proizvajalce ter podpreti regionalni živilski sektor, danes tvegajo, da bo zoper njih sprožen sodni postopek zaradi morebitnih kršitev skupnih tržnih pravil, če bodo izkoristili obstoječe vrzeli. Pojasniti je treba, da morajo mesta in regije kot veliki javni naročniki prejeti podporo in svetovanje;

37. poudarja, da so javna naročila trajnostne, zdrave, sezonske in lokalne hrane zelo učinkovito orodje za prehod na bolj trajnostne prehranske sisteme v skladu s trajnostnimi politikami in cilji trajnostnega razvoja, ter spodbuja uporabo meril za zelena javna naročila;

38. poudarja, da se je treba bolj preusmeriti na hrano rastlinskega izvora kot temelj za bolj trajnosten, podnebno nevtralen in odpornejši prehranski sistem; v zvezi s tem poudarja zdravstvene in kulturne koristi tradicionalne prehrane;

39. izraža zaskrbljenost zaradi uvedbe laboratorijsko pridelane hrane na evropske trge, saj to ne bo zagotovilo kakovosti, dobrobiti ter zaščite kulture in tradicije. Laboratorijsko pridelana hrana je še vedno draga, kar je pomembna ovira, ki bi jo bilo treba premagati;

40. poudarja, da nizkoogljična prehranska veriga „od vil do vilic“ z uvajanjem znanstvenih in tehničnih inovacij ob upoštevanju načel krožnosti v kmetijstvu prispeva k ciljem zmanjšanja emisij toplogrednih plinov;

41. poudarja, da morajo pri opredeljevanju meril sodelovati nacionalni in mednarodni strokovnjaki za javna naročila, da bi podprli izvajanje na lokalni ravni in javne kupce, kot so vladni organi, regije in mesta, ter spodbudili bolj strateško uporabo javnih naročil;

42. poziva k oblikovanju praktičnih vodnikov za uradnike, pristojne za javno naročanje, o uporabi javnih naročil za spodbujanje ciljev trajnostnega razvoja ter zdrave, sezonske, lokalne in ekološke prehrane; se zavzema za ustvarjanje mrež, kjer bi javni naročniki izmenjevali smernice, strokovno znanje in primere dobre prakse, in njihovo finančno podporo;

43. ponovno poudarja, da morajo EU in države članice finančno in tehnično podpreti bolj strateško uporabo javnih naročil v skladu z nacionalnimi in lokalnimi prehranskimi strategijami in cilji;

44. poudarja koristi družbeno odgovornih javnih naročil hrane, ki spodbujajo ohranjanje kmetij na podeželju ter vključujejo socialno ekonomijo in socialne zadruge vzdolž celotne dobavne verige;

45. predlaga, da se v skladu s strategijo „od vil do vilic“ določijo stopnjujoči se cilji za trajnostno javno naročanje hrane za posamezne države;

Označevanje

46. ugotavlja, da bi morala biti uvedba usklajenega označevanja trajnostnih živil sorazmerna, zakonsko urejena, obvezna in razvita na podlagi zanesljivih in neodvisnih znanstvenih podatkov ter ne bi smela posegati v obstoječe sisteme, kot so geografske označbe, saj ne bi smelo priti do samovoljnega razvrščanja živil, ki bi lahko potrošnike zavedlo pri izbiri živil;

⁽⁵⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Za trajnostno prehransko politiko EU, ki v evropskih regijah in mestih ustvarja delovna mesta in rast (UL C 272, 17.8.2017, str. 14).

47. poudarja, da bi moralo trajnostno označevanje temeljiti na znanosti in vključevati vse vidike: okoljske, socialne in prehranske. To bi moralo biti izraženo z ločenimi posameznimi kazalniki, da bi čim bolj zmanjšali kompromise med različnimi razsežnostmi trajnostnosti. OR podpira preprosto vseevropsko označevanje živil na sprednji strani embalaže na podlagi trdnih in neodvisnih znanstvenih dokazov. Na ta način bi opozarjali na kakovostna in manj kakovostna živila, da bi se lahko potrošniki ozaveščeno odločali pri njihovem nakupu. V zvezi s tem poudarja pomen kampanj ozaveščanja, programov izobraževanja o trajnostni prehrani in drugih pobud v lokalnih skupnostih od zgodnjega otroštva dalje;
48. poudarja, da bi moralo biti označevanje povezano s politiko trženja in promocije ter z zmanjšanjem obsega embalaže in odpadne embalaže;
49. poudarja, da je treba kmetom nujno ponuditi učinkovite rešitve za ekološko in naravno zatiranje škodljivcev, da bi zmanjšali uporabo pesticidov in kemikalij in izboljšali odpornost kmetij na zunanje pretese, zaščitili zdravje ljudi in narave ter ohranili rodovitnost tal, s čimer bi se okrepila tudi prehranska varnost;
50. meni, da bi lahko imeli prostovoljni sistemi označevanja živil, ki so bili sprejeti brez usklajevanja na evropski ravni, izkrivljajoče in negativne učinke na enotnem trgu, kar bi škodilo zlasti malim in srednje velikim proizvajalcem; hkrati se zaveda, da to ne odtehta potrebe po zagotavljanju visoke ravni varovanja zdravja ljudi pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti;
51. spodbuja, naj se v okviru politik EU za pomoč potrošnikom sprejemajo informirane, zdrave in trajnostne odločitve v zvezi s hrano, kakor tudi usklajeni in sorazmerni evropski sistemi označevanja, ki temeljijo na trdnih in neodvisnih znanstvenih dokazih;
52. poudarja, da mora označevanje živil potekati usklajeno in enotno na evropski ravni, ne da bi pri tem kakor koli količinsko ali kakovostno omejevali trgovino v Evropi ali ogrožali pravilno delovanje enotnega trga, razen če je to mogoče upravičiti s sklicevanjem na zahteve, kot je varovanje zdravja ljudi;

Prehranska varnost

53. poziva EU, naj zagotovi prehransko varnost in vlaga v trajnostno lokalno kmetijsko proizvodnjo ter skrajša dobavne verige;
54. poudarja, da je treba tudi med kriznimi obdobji zagotoviti logistiko in prevoz živil med državami članicami;
55. poziva k zmanjšanju odvisnosti z diverzifikacijo virov uvoza osnovnih proizvodov, za kar je potrebna trdna trgovinska politika, ki bo vplivala tudi na trgovinske partnerje EU, da bodo težili k večji trajnostnosti, s tem da bi za proizvodnjo uvoženih proizvodov veljali enaki sanitarnimi pogoji kot za kmete v EU;
56. poziva k tesno povezanim in usklajenim politikam EU o trajnostni proizvodnji in porabi hrane ter trgovini z njo, da bi netrajnostne prakse spremenili v trajnostne; V zvezi s tem bi moral zakonodajni okvir za trajnostne prehranske sisteme zagotoviti tudi skladnost in usklajenost politik EU o trajnostni proizvodnji in porabi hrane ter trgovini z njo, da bi za uvožene agroživilske proizvode veljala enaka socialna in okoljska pravila proizvodnje kot v Evropski uniji v skladu s pravili Svetovne trgovinske organizacije;
57. poudarja, da je treba okrepiti politiko raziskav in inovacij na področju trajnostne hrane. Evropa bo morala imeti zakonodajo, ki bo spodbujala uporabo novih inovativnih tehnik.

V Bruslju, 25. maja 2023

Predsednik
Evropskega odbora regij
Vasco ALVES CORDEIRO

III

(Pripravljalni akti)

ODBOR REGIJ

155. PLENARNO ZASEDANJE OR, 24. 5. 2023–25. 5. 2023

Mnenje Evropskega odbora regij – Akt o interoperabilni Evropi

(2023/C 257/06)

Poročevalec:	Michele PAIS (IT/ECR), predsednik in član deželnega sveta Sardinije
Referenčni dokument:	Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi ukrepov za visoko raven interoperabilnosti javnega sektorja v Uniji (akt o interoperabilni Evropi) COM(2022) 720 final

I. PREDLOGI SPREMEMB

Predlog spremembe 1

Uvodna izjava 3

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Nova struktura upravljanja bi morala imeti zakonsko pooblastilo za spodbujanje nadaljnega razvoja evropskega okvira interoperabilnosti in drugih skupnih interoperabilnostnih rešitev, kot so specifikacije in uporabe. Poleg tega bi bilo treba s to uredbo določiti jasno in zlahka prepoznavno oznako za nekatere interoperabilnostne rešitve. Spodbujati bi bilo treba oblikovanje živahne skupnosti v zvezi s tehnološkimi rešitvami odprte vlade.	Nova struktura upravljanja bi morala lokalnim in regionalnim oblastem omogočiti, da izrazijo svoje mnenje glede hitrosti in stopnje izvajanja v skladu z načelom subsidiarnosti. S tem bi struktura upravljanja dobila zakonsko pooblastilo za spodbujanje nadaljnega razvoja evropskega okvira interoperabilnosti in drugih skupnih interoperabilnostnih rešitev, kot so specifikacije in uporabe. Finančne posledice za lokalne in regionalne oblasti zaradi nalog v zvezi z izvajanjem interoperabilnosti bi morale biti čim manjše. Poleg tega bi bilo treba s to uredbo določiti jasno in zlahka prepoznavno oznako za nekatere interoperabilnostne rešitve. Spodbujati bi bilo treba oblikovanje živahne skupnosti v zvezi s tehnološkimi rešitvami odprte vlade.

Obrazložitev

Lokalne in regionalne oblasti imajo omejene finančne in človeške vire, instrumente ipd. Zato bi morale ob spoštovanju načela subsidiarnosti ohraniti občutek nadzora nad procesom izvajanja. Prejeti bi morale tudi ustrezna finančna sredstva za dodatne stroške, ki bi jih imele zaradi tega procesa.

Predlog spremembe 2

Uvodna izjava 3

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>Da bi bil proces dovolj demokratičen in bi potekal od spodaj navzgor, bi morali imeti državljani EU besedo pri prednostnih nalogah glede interoperabilnostnih rešitev. V ta namen lahko lokalne in regionalne oblasti v skladu s ciljem akta o interoperabilni Evropi enkrat na dve leti opravijo neposredna posvetovanja z državljani, da bi preverile, katere interoperabilnostne rešitve so po mnenju državljanov prednostne. Evropska komisija lokalnim in regionalnim oblastem dodeli ustrezno finančno podporo za izvajanje takšnih dialogov z državljani. Lokalne in regionalne oblasti delijo izide posvetovanj z Odborom za interoperabilno Evropo in skupnostjo interoperabilne Evrope.</i>

Obrazložitev

Lokalne in regionalne oblasti so najbližje državljanom, zato lahko najnatančneje ocenijo, kaj vidijo državljani kot prednostne naloge in kakšna so njihova pričakovanja. Da bi interoperabilnost postala demokratičen proces, ki bi potekal od spodaj navzgor, bo ključnega pomena zadostno in dejavno sodelovanje lokalnih in regionalnih oblasti pri spremljanju prednostnih nalog za državljane.

Predlog spremembe 3

Uvodna izjava 8

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Za vzpostavitev čezmejnih interoperabilnih javnih storitev je pomembno, da se čim prej v procesu oblikovanja politike osredotočimo na vidik interoperabilnosti. Zato bi morala javna organizacija, ki namerava vzpostaviti nov omrežni in informacijski sistem ali spremeniti obstoječega, kar bo verjetno močno vplivalo na čezmejno interoperabilnost, izvesti oceno interoperabilnosti. Ta ocena je potrebna, da bi razumeli razsežnost vpliva načrtovanega ukrepa ter predlagali ukrepe za izkoriščanje ugodnosti in obravnavanje morebitnih stroškov. Ocena interoperabilnosti bi morala biti obvezna v treh primerih, ki se nanašajo na čezmejno interoperabilnost. V drugih primerih se lahko javne organizacije odločijo za prostovoljno izvedbo ocene interoperabilnosti.</p>	<p>Za vzpostavitev čezmejnih interoperabilnih javnih storitev je pomembno, da se čim prej v procesu oblikovanja politike osredotočimo na vidik interoperabilnosti. Zato bi morala javna organizacija, ki namerava vzpostaviti nov omrežni in informacijski sistem ali spremeniti obstoječega, kar bo verjetno močno vplivalo na čezmejno interoperabilnost, izvesti oceno interoperabilnosti. Ta ocena je potrebna, da bi razumeli razsežnost vpliva načrtovanega ukrepa ter predlagali ukrepe za izkoriščanje ugodnosti in obravnavanje morebitnih stroškov. Za nemoteno izvajanje ocen interoperabilnosti bi moral Odbor za interoperabilno Evropo objaviti konkretne smernice glede storitev, ki spadajo na področje uporabe direktive. Ocena interoperabilnosti bi morala biti obvezna v treh primerih, ki se nanašajo na čezmejno interoperabilnost. Če bi bila ocena interoperabilnosti obvezna, bi bilo treba ponuditi možnosti usposabljanja ter z viri financiranja, kakršen je program Digitalna Evropa, zagotoviti, da bi imele tudi lokalne in regionalne oblasti na voljo sredstva za nastale dodatne stroške. V neobveznih primerih se lahko javne organizacije odločijo za prostovoljno izvedbo ocene interoperabilnosti.</p>

Obrazložitev

Lokalne in regionalne oblasti imajo omejena sredstva, zato od njih ni mogoče pričakovati, da bodo same krile stroške obveznih ocen. Zato bi morala Komisija v primerih, ko so ocene interoperabilnosti obvezne, kriti njihovo financiranje.

Predlog spremembe 4

Uvodna izjava 37

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Da bi zagotovili enotne pogoje za izvajanje te uredbe, bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila za določitev pravil in pogojev za vzpostavitev in delovanje regulativnih peskovnikov.</p>	<p>Da bi zagotovili enotne pogoje za izvajanje te uredbe, bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila za določitev pravil in pogojev za vzpostavitev in delovanje regulativnih peskovnikov, in sicer v sodelovanju z ustreznimi organi javnega sektorja, med njimi lokalnimi in regionalnimi organi.</p>

Obrazložitev

Ker so za upravljanje regulativnih peskovnikov odgovorni sodelujoči organi javnega sektorja, Evropska komisija operativnih pogojev ne bi smela določiti sama, temveč ob posvetovanju z drugimi ustreznimi subjekti.

Predlog spremembe 5

Člen 3(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Pristojni nacionalni organi in koordinatorji za interoperabilnost zagotovijo potrebno podporo za izvedbo ocene interoperabilnosti. Komisija lahko zagotovi tehnična orodja v podporo ocenjevanju.	Pristojni nacionalni organi in koordinatorji za interoperabilnost zagotovijo potrebno podporo za izvedbo ocene interoperabilnosti. Komisija lahko zagotovi tehnična orodja v podporo ocenjevanju. Pristojni nacionalni organi in Odbor za interoperabilno Evropo še pred obvezno oceno interoperabilnosti zagotovijo podporo pri predhodni oceni, ali predvideni postopek spada na področje uporabe te uredbe.

Obrazložitev

Področje uporabe uredbe je široko, zato je za manjše organe javnega sektorja ali občine morda prezapleteno oceniti, ali ima predvideni postopek čezmejni element.

Predlog spremembe 6

Člen 3(5)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	5. [...] <ul style="list-style-type: none"> — Za preprečitev morebitnega navzkrižja interesov organa javnega sektorja ali zadevna institucija, organ ali agencija Unije pri izvajanju ocene interoperabilnosti ne uporabi strokovnega znanja svojega trenutnega ponudnika storitev ali njegovih zaposlenih. To posvetovanje ne posega v zaščito poslovnih ali javnih interesov ali varnost takih sistemov.

Obrazložitev

Da bi se izognili vezanosti na ponudnika, bi morali zadevni organi javnega sektorja uporabiti strokovno znanje oseb, ki so neodvisne od ponudnikov trenutnih sistemov in/ali omrežij, saj bi lahko sicer bile njihove ocene pristranske in v prid obstoječim rešitvam.

Predlog spremembe 7

Člen 9(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Podporni projekt za izvajanje politike določa: <ul style="list-style-type: none"> (a) obstoječe rešitve interoperabilne Evrope, ki naj bi bile potrebne za digitalno izvajanje zahtev politike; (b) vse manjkajoče interoperabilnostne rešitve, ki jih je treba razviti in naj bi bile potrebne za digitalno izvajanje zahtev politike; (c) druge priporočene podporne ukrepe, kot so usposabljanja ali medsebojni strokovni pregledi. 	Podporni projekt za izvajanje politike določa: <ul style="list-style-type: none"> (a) obstoječe rešitve interoperabilne Evrope, ki naj bi bile potrebne za digitalno izvajanje zahtev politike; (b) vse manjkajoče interoperabilnostne rešitve, ki jih je treba razviti in naj bi bile potrebne za digitalno izvajanje zahtev politike; (c) druge priporočene podporne ukrepe, kot so usposabljanja ali medsebojni strokovni pregledi; (d) možnosti finančne podpore za pomoč pri izvajanju interoperabilnostnih rešitev.

Obrazložitev

Finančna podpora bo nujna za izvajanje interoperabilnosti, zato bi bilo treba ta poseben vidik vključiti tudi v podporni projekt za izvajanje politike.

Predlog spremembe 8

Člen 11(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Za upravljanje regulativnih peskovnikov so odgovorni sodelujoči organi javnega sektorja in, kadar peskovnik vključuje obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvajajo organi javnega sektorja, upravljanje nadzirajo drugi ustrezní nacionalni organi [...].	Za upravljanje regulativnih peskovnikov so odgovorni sodelujoči organi javnega sektorja in, kadar peskovnik vključuje obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvajajo organi javnega sektorja, upravljanje nadzirajo drugi ustrezní nacionalni ali podnacionalni organi [...].

Obrazložitev

Regulativni peskovniki se lahko upravljajo tudi na lokalni in regionalni ravni. Lokalne in regionalne uprave imajo ključno vlogo pri izvajanju interoperabilnostnih rešitev, ki so blizu državljanom, in zagotavljajo široko paleto storitev na lokalni ravni.

Predlog spremembe 9

Člen 12(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Sodelujoči organi javnega sektorja zagotovijo, da so nacionalni organi za varstvo podatkov in ti drugi nacionalni organi povezani z delovanjem regulativnega peskovnika, če inovativna interoperabilnostna rešitev vključuje obdelavo osebnih podatkov ali kako drugače spada v nadzorno pristojnost drugih nacionalnih organov, ki zagotavljajo ali podpirajo dostop do podatkov. [...]	Sodelujoči organi javnega sektorja zagotovijo, da so nacionalni ali podnacionalni organi za varstvo podatkov in ti drugi nacionalni ali podnacionalni organi povezani z delovanjem regulativnega peskovnika, če inovativna interoperabilnostna rešitev vključuje obdelavo osebnih podatkov ali kako drugače spada v nadzorno pristojnost drugih nacionalnih ali podnacionalnih organov, ki zagotavljajo ali podpirajo dostop do podatkov. [...]

Obrazložitev

Regulativni peskovniki se lahko upravljajo tudi na lokalni in regionalni ravni. Lokalne in regionalne uprave imajo ključno vlogo pri izvajanju interoperabilnostnih rešitev, ki so blizu državljanom, in zagotavljajo široko paleto storitev na lokalni ravni.

Predlog spremembe 10

Člen 13(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Komisija organizira tečaje usposabljanja o vprašanih glede interoperabilnosti na ravni Unije, da bi okrepila sodelovanje in izmenjavo primerov dobre prakse med osebjem organov javnega sektorja ter institucij, organov in agencij Unije. Tečaji se objavijo na portalu interoperabilne Evrope.	Komisija organizira tečaje usposabljanja o vprašanih glede interoperabilnosti na ravni Unije, da bi okrepila sodelovanje in izmenjavo primerov dobre prakse med osebjem organov javnega sektorja ter institucij, organov in agencij Unije. Tečaji, namenjeni nosilcem odločanja in/ali strokovnim delavcem , se objavijo na portalu interoperabilne Evrope in lahko vključujejo spletna informativna srečanja, video priročnike in delavnice, gradivo za izvajalce usposabljanj in smernice za učenje na delovnem mestu.

Obrazložitev

Mreža RegHub OR je med posvetovanjem ugotovila, da je usposabljanje o interoperabilnosti ključna prednostna naloga. Poleg strokovnih delavcev in strokovnjakov za IKT je treba prizadevanja usmeriti v višje in srednje vodstvene delavce, saj bo morda potrebna sprememba kulture.

Predlog spremembe 11

Člen 15(4)(r)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
redno obvešča koordinatorje za interoperabilnost in skupnost interoperabilne Evrope ter se z njimi usklajuje o zadevah v zvezi s čezmejno interoperabilnostjo omrežnih in informacijskih sistemov.	redno obvešča koordinatorje za interoperabilnost in skupnost interoperabilne Evrope ter se z njimi usklajuje o zadevah v zvezi s čezmejno interoperabilnostjo omrežnih in informacijskih sistemov ter o ustreznih projektih in omrežjih, ki jih financira EU.

Obrazložitev

Odbor za interoperabilno Evropo bi moral predstaviti druge pomembne projekte, ki jih financira EU, kot so AURORAL v okviru programa Obzorje 2020 ali mestna omrežja za digitalno preobrazbo, kot je „living-in.eu“, pri čemer bi si bilo treba prizadevati za sinergijo na strateški in operativni ravni.

Predlog spremembe 12

Člen 16(4)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	(d) podpirajo organe javnega sektorja, institucije, agencije ali organe Unije pri izvajanju ocen interoperabilnosti.

Obrazložitev

To priporočilo ustreza predlogu za povezovanje strokovnjakov iz vseh držav članic EU, ki bi pomagali pri ocenah interoperabilnosti. V nasprotju z medsebojnimi strokovnimi pregledi iz člena 14 pri tem ni nujno, da strokovnjaki prihajajo iz druge države članice, kot je tista, v kateri ima sedež organ javnega sektorja, ki se pregleduje v zvezi z oceno interoperabilnosti.

Predlog spremembe 13

Člen 17(2)(f)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
usklajuje in spodbuja dejavno sodelovanje najrazličnejših nacionalnih subjektov v skupnosti interoperabilne Evrope [...];	usklajuje in spodbuja dejavno sodelovanje najrazličnejših nacionalnih subjektov, tudi lokalnih in regionalnih oblasti , v skupnosti interoperabilne Evrope [...];

Obrazložitev

Lokalne in regionalne uprave imajo ključno vlogo pri izvajanju interoperabilnostnih rešitev, ki so blizu državljanom, in zagotavljajo široko paleto storitev na lokalni ravni.

Predlog spremembe 14

Člen 17(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Države članice zagotovijo, da ima pristojni organ ustrezne pristojnosti in vire za učinkovito in uspešno izvajanje nalog, ki so mu bile dodeljene.	Države članice zagotovijo, da ima pristojni organ ustrezne pristojnosti za učinkovito in uspešno izvajanje nalog, ki so mu bile dodeljene. Komisija zagotovi, da pristojni organi držav članic prejmejo ustrezna finančna sredstva v podporo izvajanju povezanih nalog.

Obrazložitev

Ker bodo imenovanim pristojnim organom dodeljene dodatne naloge v zvezi z interoperabilnostjo, mora Komisija zagotoviti, da ti ne bodo dolžni popolnoma sami kriti finančnih posledic teh nalog, vključno z morebitno potrebo po zaposlitvi dodatnega osebja.

Predlog spremembe 15

Člen 19(2)(d)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
opredelitev sinergij z drugimi ustreznimi programi in pobudami Unije ter nacionalnimi programi in pobudami.	opredelitev sinergij z drugimi ustreznimi programi in pobudami Unije ter nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi programi in pobudami.

Obrazložitev

Lokalne in regionalne uprave imajo ključno vlogo pri izvajanju interoperabilnostnih rešitev, ki so blizu državljanom, in zagotavljajo široko paleto storitev na lokalni ravni.

Predlog spremembe 16

Člen 21(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Ob upoštevanju razpoložljivosti sredstev se iz splošnega proračuna Unije krijejo stroški za : (a) razvoj in vzdrževanje portala interoperabilne Evrope; (b) razvoj, vzdrževanje in spodbujanje rešitev interoperabilne Evrope; (c) podporne ukrepe za interoperabilno Evropo.	Ob upoštevanju razpoložljivosti sredstev se iz splošnega proračuna Unije krijejo: (a) stroški za razvoj in vzdrževanje portala interoperabilne Evrope; (b) stroški za razvoj, vzdrževanje in spodbujanje rešitev interoperabilne Evrope; (c) stroški za podporne ukrepe za interoperabilno Evropo; (d) stroški obveznih ocen interoperabilnosti, ki jih imajo lokalne in regionalne oblasti; (e) posvetovanja z državljani, ki jih izvajajo lokalne in regionalne oblasti v zvezi s prednostnimi nalogami na področju interoperabilnosti.

Obrazložitev

Lokalne in regionalne oblasti imajo omejena sredstva in od njih ni mogoče pričakovati, da bodo same krile vse stroške obveznih ocen. Zato bi morala Komisija v primerih, ko so ocene interoperabilnosti obvezne, kriti njihovo financiranje. V skladu s predlogi sprememb so lokalne in regionalne oblasti najbližje državljanom, zato lahko najbolj natančno ocenijo, kaj se zdijo državljanom prednostne naloge in kakšna so njihova pričakovanja glede interoperabilnostnih rešitev, ki jih je treba razviti. Zadostno in dejavno sodelovanje lokalnih in regionalnih oblasti pri spremljanju prednostnih nalog za državljane bo ključnega pomena, za kar bo nujno zadostno financiranje.

Predlog spremembe 17

Člen 21(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>(e) dodatni stroški, ki jih imajo pristojni organi zaradi svojega dela v zvezi z interoperabilnostjo.</i>

Obrazložitev

Ker bodo imenovanim pristojnim organom dodeljene dodatne naloge v zvezi z interoperabilnostjo, mora Komisija zagotoviti, da ti ne bodo dolžni popolnoma sami kriti finančnih posledic teh nalog, vključno z morebitno potrebo po zaposlitvi dodatnega osebja.

II. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ (OR),

1. se je seznanil z zakonodajnim predlogom za vzpostavitev vseevropskega sistema upravljanja interoperabilnosti, ki bi omogočil pravo ravnovesje med pristopom od zgoraj navzdol pri opredelitvi postopka za določitev splošnih priporočil za interoperabilnostne rešitve na ravni EU in upoštevanjem prispevkov lokalnih in regionalnih oblasti, ki so pri izvajanju zakonodaje EU državljanom najbližje;
2. vendar ugotavlja, da je treba nekatere vidike predloga okrepiti in izpopolniti, zlasti kar zadeva nove naloge podnacionalnih oblasti, sredstva, ki so jim dana na voljo za hitro in učinkovito izvajanje interoperabilnostnih rešitev, ter uravnoteženo strukturo upravljanja, ki spoštuje načelo subsidiarnosti in različne modele upravljanja v državah članicah ter lokalnim in regionalnim oblastem omogoča, da lahko soodločajo o hitrosti in stopnji izvajanja interoperabilnostnih rešitev;
3. priporoča se, da se upošteva morebitni obstoj nacionalnih interoperabilnih sistemov, ki so se na splošno ali na določenem področju začeli uporabljati pred tem regulativnim okvirom in so lahko v nasprotju z novimi pravili, kar bi lahko pri izvajanju povzročilo neskladja in zahtevalo znatne človeške in finančne vire;
4. poudarja ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri zagotavljanju storitev državljanom in dejstvo, da bi bilo treba te storitve v skladu z določbami o evropskem digitalnem desetletju ter načelom subsidiarnosti in sorazmernosti do leta 2030 digitalizirati. Zlasti morajo vse vpletene službe vedno poskrbeti za varstvo osebnih podatkov;
5. opozarja, da te storitve običajno zajemajo sektorje, kot so mobilnost, energetika, prebivalstvo, zdravje, kmetijstvo in drugi; izpostavlja povezave med uporabo podatkov v teh sektorjih in zadevno zakonodajo EU, kot so evropski akt o podatkih ⁽¹⁾, akt o upravljanju podatkov in splošna uredba o varstvu podatkov ⁽²⁾;

⁽¹⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Evropski akt o podatkih (UL C 375, 30.9.2022, str. 112), glej: informacije o mnenju (europa.eu).

⁽²⁾ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

6. priznava, da lahko interoperabilnost z dodatno finančno podporo ter izobraževanjem in izpopolnjevanjem zaposlenih v organih bistveno izboljša učinkovitost javne uprave na lokalni in regionalni ravni. Lokalne in regionalne uprave bi morale v okviru načel subsidiarnosti in sorazmernosti poskrbeti za interoperabilnost svojih sistemov s sistemi drugih lokalnih, regionalnih in nacionalnih oblasti, pa tudi sistemov v drugih državah članicah EU ter sodelujočih podjetjih in ponudnikih; pri tem zakonodajnem predlogu EU se ključni pomislek nanaša na čezmejno interoperabilnost;
7. priznava, da se številne lokalne in regionalne uprave v sedanjih gospodarskih razmerah soočajo s finančnimi in kadrovskimi omejitvami, vendar je treba digitalno preobrazbo kljub temu obravnavati prednostno; poudarja, da ti izzivi brez finančne podpore omejujejo gospodarske in socialne možnosti v prihodnosti in lahko resno ogrozijo splošno digitalno kohezijo; poziva evropske institucije, naj digitalni prehod podprejo z ustreznimi finančnimi viri, tudi za manjše oziroma prikrajšane regije in otoke;
8. poudarja, da je anketa v okviru mreže RegHub, v kateri sodelujejo lokalne in regionalne uprave ⁽³⁾, pokazala, da ključni izzivi pri doseganju interoperabilnosti na lokalni ravni vključujejo tudi spoštovanje ustreznih pravnih zahtev, upoštevanje tehničnih zahtev za integracijo podatkov s pogosto zapleteno specifikacijo podatkov, obstoječo neinteroperabilnost različnih sistemov na nacionalni ravni, pomanjkanje podatkov, ki bi bili stalno na voljo, ter raznolikost virov in vrst porabe. Poleg tega bi morale organizacije postati manj birokratske in spremeniti organizacijsko kulturo v skladu z interoperabilnostjo tehničnih sistemov (organizacijska interoperabilnost);
9. je seznanjen z delom Evropske komisije pri pripravi tega predloga, pa tudi z njenim vključujočim pristopom in upoštevanjem priporočil strokovne skupine za interoperabilnost javnih storitev ⁽⁴⁾, nedavnim mnenjem platforme „Pripravljeni na prihodnost“ o strategiji za interoperabilnost uprav ⁽⁵⁾ ter prispevki številnih deležnikov in zgodnjih uporabnikov, ki so že zelo zgodaj uvedli inovativne rešitve v prakso;
10. ponovno poudarja, da je treba poskrbeti za uvedbo skladnih rešitev, in sicer z zagotovitvijo naknadne združljivosti novih sistemov s starimi ⁽⁶⁾;
11. pozdravlja uporabo prostih in odprtokodnih rešitev, kar bo nedvomno pomenilo prednost za lokalne oblasti in evropske državljane, saj bi odločilno prispevalo k zeleni izmenjavi in ponovni uporabi interoperabilnostnih rešitev in s tem k izboljšanju čezmejne interoperabilnosti v smislu člena 4(1);
12. meni, da bosta razvoj in izvajanje skupnih interoperabilnih rešitev lokalnim in regionalnim oblastem povzročila precejšnje finančne in kadrovske stroške; poudarja, da to pomeni bodisi nujen razvoj interoperabilnih rešitev in vlaganje vanje ali pa preoblikovanje že uvedenih sistemov. Zato bi bilo treba s sredstvi, ki so na voljo na primer v okviru programa Digitalna Evropa, lokalnim in regionalnim oblastem pomagati pokriti s tem povezane stroške;
13. poudarja, da je uporaba proste in odprtokodne programske opreme ključna in potrebna za preprečevanje vezanosti na ponudnika ter da morebitna izmenjava in ponovna uporaba neodprtokodnih interoperabilnostnih rešitev imetnikom pravic ne daje nepoštenih konkurenčnih prednosti v smislu člena 4(2);
14. poziva Odbor za interoperabilno Evropo, naj posreduje konkretne informacije o tem, kdaj se bo izvedla obvezna ocena interoperabilnosti in kateri dejavniki bodo razlog zanjo, na primer pri javnih naročilih; poleg tega poudarja, da ocena interoperabilnosti ne bi smela biti obvezna, dokler Odbor za interoperabilno Evropo ne sprejme ustreznih smernic;
15. predlaga, da se razvijejo okviri in smernice za ustrezno licenciranje in uporabo odprtokodnih in avtorsko zaščitene interoperabilnostnih rešitev, da bi podprli javne uprave pri oddaji ponudb in razpisih za take rešitve;

⁽³⁾ Mreža regionalnih središč RegHub (europa.eu).

⁽⁴⁾ Official expert recommendations for a new Interoperability Policy | Joinup (europa.eu) (Uradna strokovna priporočila za novo politiko interoperabilnosti – Joinup).

⁽⁵⁾ Final opinion 2022_S_BGR3_10 Governments interoperability strategy_rev.pdf (europa.eu) (Strategija za interoperabilnost uprav, končno mnenje, 2022).

⁽⁶⁾ To je tudi v skladu s priporočilom iz mnenja platforme „Pripravljeni na prihodnost“ za izboljšanje organizacijske in semantične ravni interoperabilnosti, da se pokaže časovna razsežnost podatkov (to zadeva združljivost starih in novih različic rešitev IT).

16. ugotavlja, da je upravljanje interoperabilnosti razdrobljeno, zlasti v decentraliziranih državah, zaradi prostovoljne narave evropskega okvira interoperabilnosti; poudarja ključno vlogo pristojnih nacionalnih organov ter lokalnih in regionalnih oblasti, ki so zgodnji uporabniki, pri ozaveščanju in podpiranju digitalne preobrazbe v drugih mestih in regijah;
17. ponavlja, da je treba preseči digitalni in teritorialni razkorak, k čemur prispeva cilj v okviru digitalnega kompasa ⁽⁷⁾, da se do leta 2030 100 % ključnih javnih storitev izvaja na spletu; poudarja, da je digitalno oziroma spletno zagotavljanje interoperabilnosti javnih storitev bistvenega pomena za vse regije in občine v EU, ne glede na njihovo geografsko lego, torej vključno z obrobniimi regijami, oddaljenimi otoki in gorskimi območji. S tehnologijo lahko dosežemo, da bodo te regije in občine premostile težave, ki jim jih povzroča njihova oddaljenost; poudarja potrebo po konkretnem in učinkovitem sodelovanju z otoškimi in obrobniimi regijami pri upravljanju interoperabilnega prehoda;
18. pozdravlja dejavnosti proaktivnih mest in regij, ki iščejo rešitve in delijo dobre prakse, delujejo kot zgodnji uporabniki in preizkušajo nove prakse; želi pohvaliti delo gibanja „living-in.eu“ ⁽⁸⁾, ki povezuje mesta in skupnosti pri spodbujanju digitalne preobrazbe, ter „Open and Agile Smart Cities“ (odprta in prožna pametna mesta), ki razvijajo mehanizme minimalne interoperabilnosti kot univerzalno orodje za doseganje interoperabilnosti podatkov, sistemov in storitev med mesti in ponudniki po svetu; poudarja, da je za bolj enotno interoperabilnostno okolje in širšo uporabo interoperabilnostnih rešitev treba vzpostaviti vseevropski sistem upravljanja;
19. ugotavlja, da bodo javna naročila in razpisi za nove sisteme ali posodobitev obstoječih obremenjujoči za lokalne in regionalne oblasti, zlasti zaradi pomanjkanja strokovnega znanja, finančnih sredstev in osebja;
20. ponavlja, kako izredno pomembna je interoperabilnost za digitalno odpornost in strateško neodvisnost EU: v medsebojno povezanih storitvah in sistemih je treba potencialno digitalno pandemijo zaradi obsežnega kibernetkega napada na najšibkejšo točko omrežja preprečiti z uporabo enakih ali podobnih rešitev v vseh medsebojno povezanih enotah. Hkrati se bo z uporabo odprtokodnih rešitev zmanjšala odvisnost od glavnih ponudnikov programskih rešitev, s tem pa povečala strateška neodvisnost EU;
21. se zaveda pomislekov mest, manjših občin in regij zaradi novih nalog, ki jim jih dodeljuje predlagana uredba, in opozarja, da je njihove posebne interese nujno upoštevati; poudarja, da morajo predstavniki OR postati del strateške ravni upravljanja interoperabilnosti; namerava s sodelovanjem v Odboru za interoperabilno Evropo zagotoviti upoštevanje pomislekov lokalne in regionalne ravni;
22. poudarja, da morajo Odbor za interoperabilno Evropo in pristojni javni organi lokalnim in regionalnim oblastem zagotoviti konkretne smernice glede storitev, za katere je treba izvesti oceno interoperabilnosti; poudarja, da bi bilo treba opredeliti predhodno oceno, ali gre za primer čezmejne uporabe, ki se opravi pred kakršno koli oceno interoperabilnosti, za to pa bi morali biti zadolženi pristojni nacionalni organi;
23. pozdravlja poudarek, ki ga predlog namenja odprtokodnim rešitvam in tudi sodelovanju razvijalcev odprtokodnih rešitev v skupnosti interoperabilne Evrope. Z odprtokodnimi viri kot ključnim delom rešitev za storitve na lokalni/regionalni upravni ravni se bo povečala preglednost, zmanjšali stroški, spodbujala kibernetška varnost in preprečila vezanost na ponudnika v primerih, ko nekateri podatki, ki so že bili zbrani, morda niso na voljo ob zamenjavi ponudnika storitev;
24. predlaga, naj portal interoperabilne Evrope – ali portal s podobnimi funkcijami – služi za zbirko vseh javnih storitev, ki se nudijo prek spleta v državah članicah EU, razvrščenih po vrstah storitev in državah članicah. Portal bi lahko nato postal prva točka za vse državljane, ki iščejo informacije o tem, kako dostopati do teh javnih storitev na spletu. To bi bil učinkovit način za združevanje informacij o ključnih javnih storitvah, ki jih je treba zagotoviti na spletu do leta 2030;
25. nazadnje ugotavlja, da je predlog v skladu z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti.

V Bruslju, 24. maja 2023

Predsednik
Evropskega odbora regij
Vasco ALVES CORDEIRO

⁽⁷⁾ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/europes-digital-decade>

⁽⁸⁾ <https://living-in.eu/>

ISSN 1977-1045 (elektronska različica)
ISSN 1725-5244 (tiskana različica)



Urad za publikacije
Evropske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL